

наша Ніва

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходдэць штотыднёва, у чацвярткі 9 771319 161008

Стрымаць Расею магчыма

калі Захад вернеца да маральных прынцыпаў замежнай палітыкі ў рэгіёне. Піша Віталь Сіліцкі.

Старонка 3

Dura lex

Кнігі галоўнейшыя за презыдэнтаў.

Старонка 5

Арабскія праекты разбудовы Менску

Кірава, Купалы, Кісялеві, Чырвонаармейская...

Старонка 8

У НУМАРЫ**Урок гісторыі Беларусі**

1:0 З такім лікам бліскуны БАТЭ перамог у Сафіі мясцовы «Леўскі». Ціпер беларускай камандзе рукой падаць да Лігі чэмпіёнаў! Цікава, што наўпрэдадні матчу прэзыдэнт «Леўскага» выхваляўся, што найлепшы клуб століцы краіны з 1400-гадовай гісторыі лёгка выйграе ў заводскай каманды з правінцыйнага гораду «штучна ўтворанай дзяржавай».

Батанічны сад

Пакуль мама «будзе нюхаць кветкі», чаму б бацьку з сынам і сёбрами не адчыніць па поўнай праграме? Піша Віталь Тарас.

Старонка 6.

Ёсьць горад, перанасычаны беларускім жыцьцём

Гэта Варшава. Гутарка з налібоцкім варшавяком Зымітром Гурневічам. Старонка 12.

Узыёт і падзеньне «сасцялізму з чалавечымі тварамі»

20 жніўня спаўніцца сорак гадоў уводу войскаў краінаў Варшавскай дамовы ў Чхачлаваччыну. Піша Вацлаў Шаблінскі. Старонка 13.

Калі Дзень археолага?

Піша Яльвон Калядзінскі.
Старонка 10.

Рудкоўскі ў Гомелі

22 жніўня ў 18.00 у Гомелі на сядзібе Ўправы АГП (вул. Палеская, 52) адбудзеца творчая вечарына філёзафа і багасловія Пітра Рудкоўскага. Ён прыяззе таксама выставу новых кніг і часопісаў. Запрашаем усіх.

Як лёгка пачацца сусветнай вайне

Вайна ў Грузіі: факты, камэнтары, наступствы для Беларусі. Старонкі 2—4. На фота: Грузінскі горад Горы пасля расейскіх бамбёжак.

PHOTO BY MEDIATE.NET

SVERIGES AMBASSAD

Пасольства Швецыі
Рэспубліка Беларусь

Швэдзкае пасольства ў Менску шукае супрацоўнікаў

Швэдзія адкрывае сваё пасольства ў Беларусі і ўосень мae намер распачаць падбор мяцсавага персаналу. Адкрыцьцё пасольства запланивана на зіму, таму непасрэдна набор супрацоўнікаў будзе ажыццяўляцца ў канцы 2008 — пачатку 2009 г.

Больш інфармацый пра ўмовы і працэдуру пошуку супрацоўнікаў можна атрымаць на хатнія старонцы Аддзялення пасольства Швэдзіі ў Менску — www.sweden.by

«Грузія стварыла найлепшае войска на постсавецкай прасторы»

Як ёй эта ўдалося за чатыры гады? Піша расейскі вайсковы агледальнік Павал Фэльгенгаўэр.

З грузінай як ваякаў пасылаюць іхных паразаў у 1992 г. часта смыюцца. У жніўні 1992-га войскі дзяржкрайда, якія кіравала тады ў Тбілісі, уварваліся ў Абхазію. Зрошты, называючы іх «войскамі» — заміт гонура. Гэта былі, найхутчэй, бандформаціі наўгоршым значэнні гэтага слова: баевікі з арганізацыі «Мхед-

рыён» вядомага злодзея ў законе Джабы Яселяні і «нацыянальная гвардия» Тэнгіза Кітавані.

Ня толькі ў Паўднёвай Азіі і ў Абхазіі, але і ў ўсій Грузіі баевікі «Мхедрыёні» і іншую ўзброеную шпуманець пачатку 1990-х узгадваюць як іннавацію. Яселяні пазней памер у Тбілісі пры пырмых агставінах, а Кітавані жыве сабе, валадае рэстарацыйным у Маскве, дзе расейскія юлады дали яму палітычны прытулак.

Працяг на старонцы 4.

Be Free

Чуткі пра ўзмоцнены памежны кантроль на піліху ў Львоўі спрадвіліся. Мо гэта і ўскружила галаву таму-суму з музыкай... Выснова начнай дарогі ў аўтобусе — лепш ня ведаць тых, чые песні слухаеш.

Працяг на старонцы 11.

КАМЭНТАР РЭДАКЦЫІ**Масква
і «нашае гора»**

Піша Аляксандар Класкоўскі.

Расейскі пасол Суркай на прэсавай канфэрэнцыі 12 жніўня зрабіў Беларусі вымову, што не паспяшалася падтрымць ўварваньне ў Грузію. Маўчаныне Менску на гэтых контыпламат пазываў «вельмі незразумельным».

Як сказаў Суркай, у выпадку «зьяўлення непрыемнасці ў Беларусі мы вішае гора заўжды падтрымлем у міжнародных арганізацыях». Маўліў, Расея заўжды выступала супраць эканамічных санкцый у дачыненні да Беларусі, абараняла пазыцыю рэспублікі пры абмеркаванні сітуацыі з правамі чалавека.

Калі цалкам адкінуць рэшткі дыпляматычнае мовы, то сэнс такі: мы вішае начальства выгароджвалі за парушэнны право чалавека, а вы, няглазічныя, іх рвешся зараз ухваляць нашу каўкаскую вайну!

Дарчы, Каўказам справа можна скончыцца. Маскva рэзка ўзмацніла ваяйнуючую рыторму ў дачыненні да Кіева. Заўтра ад Беларусі могуць запатрабаваць, каб падтрымала прэтэнзіі на Севастопаль, на Крым.

Нас упарты ўцягваюць у маскоўскія «разборкі» з быльмі «малодымі сёстрамі».

Дзякую, але сваю постылізмскую кашу сёрбайце, панове, самі!

Першыя мэдалі

Першы мэдаль нашы зарабілі ў на самым прыгожым спорце — у цяжкай атлетыцы сіядж жанчынаў. Грузы наасць нашыя кабеты звыклы. У вагавай катэгорыі 53 кг нашае суайчыніца стала бронзовым прызёрам Пэкінскай алімпіяды. У суме двухбор'я 26-гадовай Наставіцы Новікава з Жодзіна набрала 213 кг (95 кг — рывок плюс 118 кг — штуршок).

Залаты мэдаль атрымала прадстаўніца Тайланду Джараэнратнатаракун Пралавадзі (221 кг (95 плюс 126)), а срэбра — Юн Дкынх з Паўднёвай Карэзі. Яна паказала такі ж вынік, што і беларуска, але стала другой, бо сама важыць меней.

24-гадовы мінчук Міхаіл Сямёнаў стаў другім беларускім мэдальстам на Алімпіядзе ў Пэкіне. «Бронзу» Міхаіл заваяваў у грэкорымскай барацьбе ў катэгорыі да 66 кілаграмаў. Барэц выйшаў у чверцьфінал, дзе прайграў французу Стыву Гено, які пазней стаў алімпійским чэмпіёнам. Менавіта гэтая акалічнасць дазволіла беларусу пазмагацца за бронзовы мэдаль. У роўнай барацьбе з супернікам з Казахстану Сямёнуава пашанцавала болей падчас лёса-

ваннія. Адзінае, што заставалася зрабіць беларусу — гэта не працэсцьці сілавы прымёў у апошнія трыццаць сэкундай. І наш аслак з гэтым справіўся. Ёсьць яшчэ адзін мэдалі!

З грэка-рымлянай Беларусь будзе прадстаўляць яшчэ Сяргей Арицохін у вагавай катэгорыі да 120 кілаграмаў.

Таксама наш

Бронзовым прызёром Алімпіяды ў спартовай гімнастыцы ў

ЗП

Кітайскі падман

Адна дзяўчынка съпявала, а другая толькі разяўляла рот. Бо съпявачка здалася члену Палітбуро крывазубай.

Дзяўчынка, што съпявала на адкрыцці Алімпійскіх гульняў,

насамрэч толькі варушыла вуснамі. Сапраўдную 7-гадовую съпявачку палічылі недастатковая прывычай.

Фота мілае 9-гадове Лін Мяо-ке ў чырвонай сукеначцы абліцелі цэлы свет. Лін прасыпала на цырымоніі «Оду Айчыне», калі заносілі кітайскі сцяг. Гэта была кульмінацыя шыкоўнае цырымоніі.

Аднак той выступ быў фальсифікацый, прызнаўся прадусар

спектаклю. Лін толькі варушыла вуснамі, а съявила 7-гадовая Ян Пэй — з айцкім галаском, але, як на густ камуністычнага кіраўніцтва, занадта пульхнія і крывазубая.

Рашэнніе аб падмене прыняў член палітбуро Кампартыі Кітая, адказны за сценар цырымоніі, пасыла генэральнага прагону.

Такая дыктатура каршкін выклікала сёняня буру дыскусіі на

складзе зборнай ЗША стаў ураджэнец Менску Аляксандар Арыцем. Менавіта практыкаванне Арыцема на кані стала адным з вырашальных у посыпеху амэрыканцаў, хоць каманда лицела ў Кітая ў статусе аўтсайтэра.

Гімнаст патрапіў у выязны склад зборнай у апошнім хвіліні, калі праз траўму лыткі на Алімпіядзе ён змог пасхаві Morgam Хэм — брат-блізінюк алімпійскага чэмпіёна Афінаў Поля Хэма.

Арыцему нарадзіўся ў 1985 годзе ў стадыёне Беларусі, а ягоны бацька Ўладзімер Арыцем — чэмпіён СССР па спартовай гімнастыцы ў шматборстве. Перехаў зы сям'ёй у ЗША ў 1994 годзе, але ў 2002 атрымаў грамадзянства. Цяпер ён жыве ў Дэнверы, штат Калірада. Вось так мы трапім генафонд.

У 2006 г. Арыцему заваяваў бронзу на чэмпіянаце ў практыкаваннях на кані, якія стала першай для каманды ЗША ад 1979 г.

«Я зьдзесьній мару свайго жыцця. Гэтай ноччу я буду спаць з мэдэлём. Ужо сам выхад нашай каманды на Алімпіяду быў посыпехам, а цяпер мы вернемся ў Амэрыку героямі», — сказаў шчасліўы прызёр.

ЗП

Фоты мілае 9-гадове Лін Мяо-ке ў чырвонай сукеначцы абліцелі цэлы свет.

Ян Пэй камуністычнаму кіраўніцтву падалася крывазубай.

СЪЦІСЛА**«Беларускі народ, як і ўсе расіяне»**

А.Лукашэнка ад імя беларускага народа і сібе асабіста даслаў спачуваны прызыдэнту. Мідзьеўдэзве: «Беларускі народ, як і ўсе расіяне, смуткі ахвярах трагедыя, брат-блізінюк алімпійскага чэмпіёна Афінаў Поля Хэма.

Арыцему нарадзіўся ў 1985 годзе ў стадыёне Беларусі, а ягоны бацька Ўладзімер Арыцем — чэмпіён СССР па спартовай гімнастыцы ў шматборстве. Перехаў зы сям'ёй у ЗША ў 1994 годзе, але ў 2002 атрымаў грамадзянства. Цяпер ён жыве ў Дэнверы, штат Калірада. Вось так мы трапім генафонд.

У 2006 г. Арыцему заваяваў бронзу на чэмпіянаце ў практыкаваннях на кані, якія стала першай для каманды ЗША ад 1979 г.

«Я зьдзесьній мару свайго жыцця. Гэтай ноччу я буду спаць з мэдэлём. Ужо сам выхад нашай каманды на Алімпіяду быў посыпехам, а цяпер мы вернемся ў Амэрыку героямі», — сказаў шчасліўы прызёр.

ЗП

Знакаміты вітраж сабору ў Мэтры (Францыя), расыпсаны Маркам Шагалам у 1983 г., пашкоджаны злодзеямі. Каб залесіць ў сабор, яны праблі ўітражы дзірку біз 35 см і скралі нейкую драбязь. Эстаўраваць унікальны вітраж будзе за дзяржаўны конт.

Злодзеі пабілі вітраж Шагала

Дадатковыя меры памежнай бяспекі будуть прынятыя беларускімі літоўскімі памежнікамі на час фэстывалю Be2gether («Будзем разам»). Ён адбудзеца 14—17 жніўня калі съяденай Нарвіліскага замку ў непасрэднай бізкасці ад мяжы з Беларуссю.

Праверкі на мяжы перад фэстам у Нарвілішках

Дадатковыя меры памежнай бяспекі будуть прынятыя

беларускімі літоўскімі

памежнікамі на час фэстывалю

Be2gether («Будзем разам»). Ён

адбудзеца 14—17 жніўня калі

съяденай Нарвіліскага замку ў

непасрэднай бізкасці ад мяжы з

Беларуссю.

«Свабодны тэатар» быў у Чэхіі

11 жніўня беларускі «Свабодны тэатар» вірнуўся з чэскага Градзчыка — месца, дзе 30 гадоў праходзілі тэатральныя сцярочы. Дамы ля Татраў, у лесе, дзе праходзяць сцярочы, належалі Вышніві. Гаўлу і ягонаму сабру, рэжысёру Андрэю Кроўбу. Ад 1970-х, калі ў Чэхаславаччыне лютавала камуністычнае дыктатура, Кроўб і Гавалі збираліся ў сабе ў гасцініце пад выглядам адначынку свабодалюбівых дзеячаў культуры.

Калі маніпуляцыя з дзяўчаткамі — гэта бадай перажытак старых уяўленняў аб прыгожым, то падмена жывай рэчаінсці камптарнай — наўсіўши фальш. Але ж... прыкра.

МВ

Шаноўныя людзі!

«Наша Ніва» шукае распаўсюджнікі для продажу газэты на вуліцах і ў электрычках. Справа выгадная і нада патрэбная. Продаж ажыццяўляецца на аснове дамоваў.

Звяртацца праз т.:

- (017) 284-73-29,
- (029) 260-78-32,
- (029) 618-54-84

ARCHE ў Горадні

28 жніўня а 18.30 у Горадні на афісе ТВШ (вул. Будзённага, 48а) пройдзе прэзентацыя спэцыяльнай нумару часопісу ARCHE, прысьвечанага Другой сусветнай вайне. Уздзел бяруць рэдактар часопісу Валер Булгакаў і журналіст Андрэй Пачобут.

Як стрымаць Расею?

Чым кіраваўся Саакашвілі, рушыўшы войскі на Цхінвалі? Ня ўсё ёсць лічыў, што Расея не зреагуе? На што быў разлік? Піша Барыс Тумар.

Ці мог Саакашвілі аддзяць войскам загад пра атаку, не пастаўішы ў вядомасць ЗПА? Гэта малайверна, улічваючы асаўблівую адносіны Тблісі і ЗПА. Знакаміты рэзарвёр Войцех Ягельскі піша з Тблісі, што плян удуру быў распрацаваны прынамсі год таму. Нават калі з Вашынгтонам гэті не ўзгаднялася, цяжка сабе ўзвіць, каб амерыканская выведка таго ні ведала. У такім разе маўклівая падрымка рэйд ў Асэтыі клацдзе ў агульную канву самана дзеяне замежнай палітыкі адміністрацыі Буша. Вінкі гтэй палітыкі — стабільна 100—150-дзялявіны цэнтры нафту і 50 тысячах ахвяраў у Іраку.

Ці была правакацыя Расеі? Ясна, што **150 танкіў праста так на міжы напагатое не стаць**. Можна заўважыць, што напірэдадні канфлікт у Цхінвалі звязаўся журналісты практична

усіх расейскіх СМІ і з Цхінвалі вывезлы дзяцей. Але мастацтва палітыка ў тым і прайўліце, каб не пацдацца на правакацыі. Аўстрыйская журналістка Крысына Курчаб-Родліх, якая дойті час была карэспандэнткай у Чачні, з тонкім веданнем кульсай каўкаскас палітыкі і яе пратыгай іншымі сродкамі, адзначае: туго саму тэктку Путін ужывала для атак на чачненцоў — падпітхунуць праціўніка да памылак і скарыстаць іх як падставу.

Чаго хадзелі дабіцца грузіні? Яны хадзелі спраўліваць паніку сваім масіраванымі ударамі па асэтынскіх пазыцыях і з налету ўзьці ўсе. Той факт, што яны не перакрылі Рокскага тунэль наводзіць на думку, што яны спраўуды праціўніка масавасцю ўпекі асэтынскага насельніцтва і перадусім вайскоўцу, каб начаць гандаль постфактум.

Ці спраўдлі Цхінвалі съерты з твару зямлі і ў ім згинула 2000 мирных жыхароў? Расейская спецслужбы спрабуюць зрабіць звязкоў кальку з асьльтянінамі югаслаўскіх войнаў. Дзеца, расейская пропаганда ніямала маніць, перабольшваючы адны і змяншычаючы іншыя лічбы.

Чаго дабілася Грузія сваій авантурой? Грузіні паказалі, што яны на нацыяльныя бязпекі, што ўмоўца вайнаць, калі маюць зборы. Таксама яны паказалі, **як хутка можа зымніць краіну перадбудова** краіны на ўзаранскі лад, бо яшчэ падагоду таму Грузія была недадзяржавай. Яны паказалі асэтынам, што тымі на жыцьці спакойна ўсіх цысліннаў бяз міру з Тблісі. Але гадоў на 20, на гэтым памяці пакаленія, Грузія спраціла матчымасцю памірніка з асэтынамі, варнуць Асэтыю.

Калі Тблісі хадзелі такім чынам сарваваць піраму з памыці Ресеі і спраўліваць Максю на ўвод войскай, ён свайго дабіўся. Саакашвілі мог кіравацца тым, што Асэтыя сыходзіла без варынгаў, і важна было ћо хон паказаць, што гэта расійская акузацыя, а нікі там нацыянальны канфлікт. Толькі раней ен меў у Цхінвалі 500 расейскіх вайскоўцаў, якіх Грузія была здольна забікаўца і ізоляваць на працягу некалькіх гадзін, як то і зрабіла 8 жніўня, а зарад будзе мець целую 58-ю армію.

Ці ведала Расея пра рэйд загадзя? Выглядзе, што так, але вычківалі. Міністар замежных спраў

Швэнці піраўнаў дзеяньні Расеі з тэкстыкай Гітлера, які таксама ўмелі выкарыстоўваць абарону «суйчынніцай» як падставу для ўмішанія ва ўнутраныя справы суседзяў, а пасыя і для пойнага паднадрадавання іх, і ўсё гэта пры поўным нежаданні заходных демакратичных умешвацицца ў вяясны ўсходняй справы.

Бамбакі над Марнгулі выклікалі злавесны ўспаміні ў Хэльскіні і Рызе і дрыжыкі ў Кіеве.

Пачвары вылезлі з скрынкі Пандоры, і тая скрынка называўлася Косава, і адкрыў яе Джордж Буш. Калі Амэрыкы можна адвараць Косава ад суворонай дзяржавы, то чаму Расеі німожна зрабіць тое саме з Асэтыяй? Так, у Косаве альбанцы было 90%, а ў Асэтыі асэтыні 92% дзеяцця. Так, Косава было сігніфікантым выпадкам, але Косава можна аказацца і працівднікам.

Якое магло бы быць выйсце з сунуці? Вельмі простым: Тблісі наступае на горы ўласнай песьні, **прызнае не залежнасць Асэтыі і Абхазіі**, абрэасае гэтыя ланцугі, якія замінаюць Грузіі даўгачынна. Пад парасонам НАТО і ЭС Грузія набыла б гарантны суворынгуту. Нічога фатальная ў такім страте для Грузіі не было б. Затое Расея спраціла б падставы для ўмішанія.

Ці реалыны такі варыант? Не, не

реалыны пасыя таго што што адбылося, калі ў Грузіі нагнецення ірдэнтысцкія настроі. Зы іншага боку, такія реалыны — а чаму б не прызнаць роначасыць? — толькі не пры гэтым пакаленны палітыкай.

Патрабная іншая палітычная вола і интелектуальная прызма.

Якай навука для Беларусі? Першое — беларуская дыпламатыя даказала сваю здольнасць да апаратнага рэагавання, адначасцю занішыла іншую альтэрнатыву пазыцыю. Другое — магчымасць атрымання падвойнага грамадзянства імпакту стратэгічныя рэзысты для суседзяў Расеі. Трэціе — Расеі перайшла на новую стадию імпэрыялізму, на якой гатавая да болып актыўнага ўжыцця ўсіх сіл для прасоўвання сваіх эканамічных інтэрсаў. Калі сёньня ў Горы і Цхінвалі, то чаму заўтра на ў Крыме, а пазаўтра на ўздоўж «Ямалу-Эўропы»? Цацвертас, крывавая сутычка на мікрасапачынным лапіку нагадала, што чалавецтва можа лёгка скапіцца да новага сусветнага канфлікту, і з ростам эканамічнай магутнасці Расеі яе палітычныя прэтэнзіі і пыхалігічныя траўмы ствараюць для таго падставы. Асэтынская вайна паказала **неабходнасць далейшага распрацоўкі дактрины іншутралітету Беларусі**.

Стрымаць Расею магчыма

калі Захад верненца да маральных прынцыпіў замежнай палітыкі ў рэгіёне. Піша Віталій Сіліцкі.

Грузіна-расейская вайна які раз засведчыла, што сучасныя вайны — гэта найперш інфарматыўныя мерапрыемствы, дзе перамога здабываюцца на толькі на попу бую, але і ў віртуальнай прасторы.

Аднак віртуальныя вайны мусцяць узледзіцца не толькі на падсцяжомасці, але і на розум. У сённяшній вайне траба на толькі забіць мэдываканалы сваіх карынкі і спрашыкамі, але навізіць уласнае вызначынне зла, якое трэба паканіць, і добра, за якое варта прыпіць кроў. Адначасова са спрэчкамі гарматай і мэдыйнымі войнамі (у якіх адна і тая же карынка можа агучваваць вайсковыя бакамі як доказ злачынстваў праціўніка), такім вайнам ідуць у фарматае судовых спрэчак, дзе кожны бок, спасылаючыся на праціўнікі, імкнецца прыціць законісць і лейтамінасць уласных дзеяньням. Да таго ж чым больш такіх спасылаюць тым менш надзеяў на тое, што нормы міжнароднага права і элементарнай маралі яшчэ маюць хоць нейкай значэнні і карысць для прадухлення ці вырашэння тыхіх канфліктагаў.

Для апраўдання сваіх паводзін у Паўднёвай Асэтыі Грузія фактычна скрыстаўляе расейскую агрэсію па «навядзенні канстытуцыйнага ладу» ў Чачні. Нават улічваючы тое, што лічбы пра тэыстычныя ахвяраў — яўнае перабольшванне (аб гэтым пазней), дзеяньні грузінскіх вайскоўцаў (глядзіце аналіз «НІ»)

Кірунік МЗС Францы Бэрнар Кушнер (зьлева) і прэзыдэнт Грузіі Міхеіл Саакашвілі ў Горы.

дэсантыкай, адкрылі другі фронт. Калі нормы маралі і міжнароднага права перакрываюцца і выкарыстоўваюцца для апраўдання злачынстваў і агрэсіі — винаватыя на тойкі тэы, хто гэта робіць, але і на тых, хто гэтаму не пірачыць. Захаднае домакратыя, як шмат разу ў гісторы, іншоў папліцца за тое, што прымяняюць нормы права і маралі на цыничную realpolitik.

Амэрыканцы спрыялі канфлікту тым, што, фактычна ўсіхнавішы Саакашвілі і прызначыўшы яго сваім сучым сынам, яны на толькі заплющывалі вочы на ягоных замежніх авантур, але і на ўнутраную палітыку, якая пасыядоўна калілася да «умартвяліцца агсара» — акурат у той час, як расейская армія прызначала бамбёжку грузінскай тэрыторыі, а бахаскія марынінгі, хаваючыся за танкамі расейскіх

высновы, піто Захад яго падтрымае ў любым разе. Тут наўку дзял ўсіх, хто хоча быць чымось сучым сынам — памятайце, што калі прыйдзе час выпытваць вас з ж... , даруйце — з лужыні, такія паплечнікі могуць узгадаць іншую прымяўку — свая капула бліжэйшая да цела.

Але сваю долю адказнасць тисе і старая Грузія. Як і парадакальна, але каб «прыстрыніц» Саакашвілі, Захад мусіў апрануць на яго «зымрённую капулу» абавязкаў, якая прымае на сябе краіну, што імкнецца стаць паўнапраўным сябрам эўраатлантычнай супольнасці. Але калі гэта адбылося, тро быў дзъюнкі. Першыя — дакладныя сыгнал, што Захад падтрымлівае грузінскага дэмакраты і асаўбіста, а не Саакашвілі. Гэта магло бы адбыцца падчас парадакальна перагляду ўсіх сваіх палітыкі, але калі гэта адбылося, чынноўнікі запрошаныя ў НАТО, прычым першыя — толькі пры ўмове паўторнай здачы экзамену на дэмакраты.

ведаем, не адбылося. Другая — гэта дзень Грузіі дакладную перегрэдку даўгачынна да НАТО, што якраз такі вымагала б шанавання Грузій дэмакратычных прапрадураў і наўвіязвання ў авантур, падобны да апошнія (насуперак тому, што цвердзіў у підзею прэм'ер Расеі Путін). Менаніта Францыя, якая разам з Нямеччынай адмовіла Грузіі і Украіне ў ўзраялітнічнай ігрэзківе, зараз мусіць расхлебаць за ўсю Эўропу кану, якая заварылася.

Выправіць сунуціню ў рэгіёне і стрымаць Расею магчымы, толькі калі Захад верненца да маральных прынцыпіў замежнай палітыкі ў рэгіёне. На кану на толькі лес Грузіі і стратэгічных трубаўрадову, што мусіць прыйти праз яе тэрторыю. На кану лес Украіны, якія імкніваюцца наступнымі кандыдатамі на дэстабілізацыю. На кану лес самой Расеі, дзе прыхільнікі пущнікага курсу амаль паверылі ў тое, што ціп'ер ліскат зборой і пусканыя крыва можа стаць абласцнта, беспакараны, а таму прымалымі сродкамі паводзінай на постсавецкай прасторы. На кану рэпутацыя самой Эўропы як замежнай палітычнага гульца, які здольны вырашаваць канфлікты і забісцічваць стабільнасць у сваім беспасядніком атакчыні.

Бэрлін і Парыж пайшли на саступкі Путіну ў Бухарысцье, але ў іх ўсіх шанец на зыбегнучы ўсіх трагічных наступіцтваў палітыкі ўміратварэння. Вашигтон і Брюссель стаяць перед выклікам кароннага перагляду ўсіх сваіх палітыкі ў дачиненіі да Расеі і да постсавецкага рэгіёну, але ў любым выпадку гэтыя тэрміны мусіць выправіць памылку на дэйдзіяний realpolitik — Грузія і Украіна мусцяць быць тэрмінова запрошаныя ў НАТО, прычым першыя — толькі пры ўмове паўторнай здачы экзамену на дэмакраты.

Грузінській армії ня толькі руіком узялі Цхінвалі — яны аказалі нечакана ўпартасе супраціўленне русейскай армії, што ўступіла ў Грузію амаль імгненна і зыняцку для грузіні. Прычым грузіны вяяваць не на «савецку» — на колькасць, а ўменнем. Яны ўнікалі небясцвельных боеўтыкненій, пакадлі стратэгічна нязначныя населенныя пункты, але наносілі праціўніку максімальнай шкоду.

Паводле заявы грузінскага боку, за піц дэён дзялося зыбіца 21 расейскі самалёт. Расейцы прызнае страту толькі 4—х, у тым ліку стратэгічнага бамбакі Ту-22. Гэта ў любым разе больш, чым страдала ЗША за актыўную фазу баявых дзеяній у Іраку. Расейцы страдала ў зоне канфлікту з Грузій 74 вайсковыя забіты, 171 — паранены, 19 чалавек прапалі бясь вестак. Такія лічбы падаюць у сераду на брыфінгу намеснік начальніка Генштабу Расей Анатоль Нагаўцін.

Якім чынам краіна, што яшчэ чатыры гады таму лічылася недадзяржавай і дзе сярэдні заробак складаў 5 доляраў за месяц, здолела стварыць баяздольную армію? І ці маюць пад сабой грунт сцвярджэні, што пераход ад аўтарытэрізму да дэмакратыі, ад працэсія да прапаўрэйская арыентацыі і ад дзяржаўнай да прыватнае ўласнасці канечне вядзе да аслабленні якасці славных структур. Як тое адбылося ў алігархічных Расей і Украіне?

Артыкул аналітика Фальгенгаўера звязаўся ў расейскай «Независимай газетэ» напісавшадні канфлікту — гэта быў адказ на ранейшыя шапказадацельскія публікацыі на тэмы Грузіі ў вайсковай дадатку да «Независимай газеты».

«Грузія стварыла найлепшае войска на постсавецкай прасторы!»

Працяг са старонкі I.

Больш як год працявалася вайна ў Абхазіі і скончылася ў 1993-м пойным разгромам і выгнаныем грузіні, улучна з 250 тыс. мінага насельніцтва. З тэх часоў захавалася ўстойлівая інстытуцыйная арганізація баявых магчымасцяў грузінскай дзяржавы і нацыі. Хоць перамагчы абхазам актыўны дапамагател Расей і добраахвотнікі з Паўночнага Каўказу, улучна з чачэнскімі баевікамі Шамілем Басаевым.

Міхаілу Саакашвілі пасыля «рэвалюцыйны ружаў» дасталіся кепка падтрымавані і ўзброеная армія. Улетку 200 г. грузіны паспрабавалі абласці Цхінвалі, царушыўшы ўстойлівасці з 1992 г. перамір'я з ю Паўднёвай Асэтыі, заснаванае на супольным транзитным контрабандным гандлю праз Рокскі тунэль у Расей. Але чего-небудзь не дамагліся, толькі вазнілі істотныя страты. Саакашвілі, правільна ацаніўшы ніўдчу, рапчуя ўзяўся за вайсковую реформу.

Ашаламляльныя перамены

У Расей склалася цалкам скажонае ўзълённе пра новую грузінскую краінчыну эліту. Саакашвілі — мочны, разумны, мэтаскіраваны і вельмі энэргічны нацыянальны лідар. Ен, што праўда, вельмі нечарылів, спрабуе ў закароткі тэрмін перарабіць Грузію і грузіні ў цывільдам пераканаць, якім часам Пётр Вялікі, што ведае лепш за ўсіх, што трэба ягонаі краіне і народу. Каманды Саакашвілі складаюцца зблысцага з маладыя, навучаныя на Захадзе, энэргічных і спраўных людзей. Яны здолеяць за чатыры гады перарабіць Грузію, якіх ня мог чакаць.

У Грузіі не змагалася нібіта з ка-руццій — яе практична ліквідавалі. Пакуль у Расей насыпешна пецилі языкамі пра неабходнасць вайсковай реформы — у Грузіі стварылі з нуля збройныя сілы новага ўзору. Толькі аднайманіе невуступава можна было выгумыць расейскай спробы пастаўіць Грузію на калені, забарані-ючы ўзім він і баржому, гарпавія візіі, уводзічы візі-вы рэжым. Неўзабаве высыпіўся, што ёфект ад санкцый блізкі да нулявога, што «грузінскае віно» для РФ падыблялася па Паўночным Каўказе, што ў Тбілісі лёгка знайшлі замену расейскаму газу і электраэнергіі, што лягася грузінскі ВУП вырас на 16%.

Шпара роста эканомікі, масавая прыыватызацыя дзяржавай мae-масыці на адкрытых для замежнікаў тэндэрах папоўніла грузінскі бюджет. За чатыры гады вайсковыя выдаткі выраслі ў 30 раз, нечым разоў, даспі-ніўшы 9—10% ВУП. У апошні год кіравання Шварднадзэ — у 2003-м — вайсковыя бюджэты Грузіі быў 30 млн доляраў. У 2004-м — 90 млн. У 2005-м — блізкі 200 млн. У 2006-м

PHOTO: AP/WIDEWORLD

— паўмільярду. У 2007-м вайсковы бюджет двойчы пераглядалі ў бок павышэння, і да канца году быў выдаткованы 1 млрд доляраў.

Вілкія гроны быўшы патрачаны разумна. У Грузіі спынілі прызы ў ўтварылі розыгрывае ахвотніцкія войска з 30 тыс. чалавек. Апроч таго, зацверджаны кантрольныя народныя «статыяльны абароны», але корпус раз-зэрвістаў — 100 тыс. чал. — утвараюць па-амерыкански, ствараючы добраахвотную нацыянальную гвардыю.

У мірны час брыгады нацыянальной гвардыі будуть кадраваныя (па 47 афішэр) і сяржантами розыгрышні службы ў кожнай), пры патроце — разгортаўшчы ў бэскадарыль ўайскова-паветраных сілаў. Дзяль-

цыйнага тэтрата вайсковых дзеяній ў Абхазіі і Паўднёвой Асэтыі і густая сетка дарог дазволяе грузінскому камандаванню эфектыўна манўраваць зьевледзеным ў адніх кулак цвяжкай артылерый і СЗА, ствараючы агітивную інервату ў патрабны час у патробным месцы.

Часткі грузінскага армейскага сістэму зведзены ў брыгаду спо-

цыяльнага прызначэння. Усе верталёты зведзены ў є ў складарыль ўайскова-паветраных сілаў. Дзяль-

У Грузіі спынілі прызы ў войска і ўтварылі баяздольнае прафэсійнае войска ў колькасці больш як 30 тысяччай чалавек.

транспортныя: Mi-8 і UH-1N. Дзяль- ўдарны: Су-25 і ўмыванія Mi-8/Mi-17, Mi-24. Адна вучальная — Л-39. Адна — бесьпілётнік (БПЛА — бесьпілётны лягтальный аппарат).

Зонты-ракетны комплексы сабраны ў складзе ВПС, а армейскія часткі насычаны персанонісцкім зонты-ракетным комплексам (ПЗРК). Створаныя сучасныя адзіны атракцыйныя камандныя цэнтры вядзеньня паветранай абароны.

Асабовы склад розыгрыльных пяхотных частак — болып за 17 тыс., ВПС — 2000, ВМФ — 700, адміністрацыйныя аппарат, служба тылу і іншыя дапаможныя службы — больш за 9000 чалавек. Генэралны штаб пе-рэтуўроры паводле заходніга ўзору ў Абхазіі.

У выпадку пойнамаштабнага кан-флікту грузіны зможуть пастаўіць пад ружкою да 80 тыс. чалавек. У выпадку

працяглага канфлікту — да 100 тыс. У 2009-м выкананыя заплянаваных мерыпрыемстваў вайсковага будаўніцтва значна павялічылі абаронныя магчымасці грузінскай дзяржавы ў якасці і колькасці, таму сёняні Тбілісі імае пікнага аб'ектыўнага інтарэсу ініцыяваць вайну менавіта цікі.

Паралельна з выбудовай абаронных структур урад Саакашвілі заўважыў якасць пераставітвеніем Збройных сілаў. У 2007 г. началіся пастаўкі самай сучаснай тэхнікі і ўзбраенія, якіх ня маюць ні асэтынскія, ні ахасіякі, ні расейскія войскі.

Грузіны закупілі некалькі дзясятак ўзіральскіх БПЛА, камптарную систому кіравання базавымі дзеянініямі і полеўказанія, 155-міліметровыя самадхомныя гаубіцы, здольныя выкарыстоўваць дадзеныя бесьпілётнікай для высокадакладнай стралібы на адлегласці да 40 км.

Артылерыя і РСЗО «Град» савецкага ўзору, якіх у грузінскай арміі ня маюць, ня могуць быць наўпраст інтэграваныя ў камптарызованую сетку сучаснага высокадакладнага ўжы-вання агітивных сродкаў паражэння. Але разглядаецца частковая інтэграцыя: істотна павышыць даклад-насці стралібы з выкарыстаннем дадзеных БПЛА для кароткавання ўрэзальнага часу.

Дамагатыўны ізраільскі мадэрнізацівалі 7 штурмавікоў Су-25 для выка-рыстывання ўнача і ў кепскіе надво-рэ. Выкарыстоўваючы звесткі БПЛА з інфрачырвонымі камарамі, грузінскія вайсковіцы, відавочна, могуць ужо сёняні ваяваць унічи-зударыўскай артылерый, а патэнційныя працэсіі — разнамасныя ўтварэвіны спаратасты-таў, паўночнакаўскіх добраахвот-

ікай, дыя расейскія войскі — сялянья і практична безбаронныя.

Сілы — ня роўныя

Сёняні ў Грузіі вайсковая і палі-цыйская службы маюць высокія прэстыж. Жаўнеры і афіцеры атрымліваюць істотныя ў грузінскіх маштабах грошы — ад 500 да 1000 доляраў за месяц. Пабудаваныя аднавленыя заходнімі стандартамі вайсковыя базы. Саакашвілі часта наведвае базы сваёй войска, начне там і сёнь на салданскую ежу. Для дадатковага здзяйнення асабовага складу жаўнеры і камандзіры па-амерыканску ядуць разам у адных сталоўках адноўленую ежу. Корміць добра. У расейскай арміі пад-дабрае не ёмаўна.

У Грузіі дзеяйчыць пачынальна вайсковая акадэмія для маладых афішэрў і створаная з нямецкай дапамогай школа для падрыхтоўкі прафесійных сяржантў. Старшыя афішэрў рыйтуюць у заходніх ваянічных акадэміях. З французскай дапамогай створаная школа горнай вайны. Грузінскі горны інструктары праўши на вучаньне ў французскіх і швейцарскіх горных войскіх і двойчы на год камандзіруюцца ў Францыю для перападрыхтоўкі. Саакашвілі здолеў стварыць за кароткі тэрмін хоць неявілікую, але самую якасцьную армію на постсавецкай прасторы.

У сучаснай Грузіі нікто, нават най-буйны па-сябру сконструяваны настрыні да Расей людзі, не гатоў адціц Абхазію і Паўднёвую Асэтыю бяз бою. У выпадку збройнага канфлікту з грузінскай жаўнеры будуть вяяваць за вyzваленіе роднага краю і вяртанье сопстві тысчычай узбекачак, адчуваючы падтрымку ўсяго народу.

У прапаноўкі грузінскай настрыні да Расей людзі, не гатоў адціц Абхазію і Паўднёвую Асэтыю бяз бою. У выпадку збройнага канфлікту з грузінскай жаўнеры будуть вяяваць за вyzваленіе роднага краю і вяртанье сопстві тысчычай узбекачак, адчуваючы падтрымку ўсяго народу.

У прапаноўкі грузінскай настрыні да Расей людзі, не гатоў адціц Абхазію і Паўднёвую Асэтыю бяз бою. У выпадку збройнага канфлікту з грузінскай жаўнеры будуть вяяваць за вyzваленіе роднага краю і вяртанье сопстві тысчычай узбекачак, адчуваючы падтрымку ўсяго народу.

Са словаў жа першага намесніка міністра абароны Расей генерала Аляксандра Калмакова, «падрыхтоўка і аbstalivаныя расейскіх войскай і ўнічи-зударыўскай артылерой» — і аднавленых Збройных сілаў задача эфектыўнага вязніцкага тэрторыі, за непраходным узімку і цжаккападыходным улетку Каўказскім хрыбтом.

Пераўклад RM, скарочана

камэнтары

Dura lex

Піша эканаміст Янка Багаслоў.

Не маг гэта справа, але ж менавіта ў такія справы заўжды карціц усунуць свой нос. Нават тады, калі новы закон аб правапісе (антонім — неўтармаванае левачытанье) можа не паспесьці увабрацца ў моц праз запуск Велькага гадроннага калайдэру. Адылі, калі вы чытаеце «НН», то ў калайдэры вы на верыце, інакш даўно б бавіл час за якімсьці (шкодным) улюбёным заняткам. Дык вось, колькі словаў...

...да адэптаў

Прыхільнікам клясычнага правапісу, якія ня могуць чытаць тэксты, напісаныя наркамаўкай, пропаную парадаўніцу «Ладзьдзюю распачы» Карапечківіча з любым творам, друкаваным «тарашкевіцай» (апроч Барадуліна). Адэптам унармаванага правапісу — паслухайце людзей, якія ня чулі мовы ад тых, хто гаварыў на ёй жыцьцё — бабулю ды дзядуліяў (ну, і Булгакава, вядома ж :)). На форумах «НН» вельмі дакладна заўважылі, што ў слове «съвет» мяккага знаку ад іх не дачакаеся.

Горда закрыца ці нягорда застасіца? Закон аб правапісе паставіў незалежныя беларускамоўныя выданні перад цяжкім выбарам.

...да тых, хто вітае

Тут усё вельмі проста. Ёсьць дзьве мовы. На адной мове можна пісаць як заўгодна. На другой мове з памылкі прадугледжаныя пакаранні. Якую мову абраўшь бацькі для сваіх дзіцей? Адказ відавочны. Гэта — слова ад эканаміста, які ведае, што людзі рэагуюць на стымулы. І які ведае, што нормы, якія ўсталёўваюцца штучна, заўжды перашкаджаюць развязвіцьцю.

...да тых, хто сарамаціць

Хто ўпэўнены, што пікеты ці нават вельмі шыскі супраць закрыца выданьняў, што цяпер друкуюцца ў папяровых вэрсіях, будуць мець плён? I хто будзе спрачацца з тым, што гэтыя выданьні робіцца і зробіць вялізны ўнёсак у раззвіцьцё беларускай мовы — на той, у якой ёсьць «здзелкі», «дагаворы» і «багатыры», а той, дзе «үгоды», «дамовы» і «асілкі».

...да тых, хто піша прэзыдэнтаў

Магу прапанаваць некалькі парадаў, грунтаваных на ўласным досведзе. Напрыклад, навошта пісаць «Прэзыдэнт Пуцін», калі дастатковая напісаныя прости «Пуцін»? Калі ўже надта карціц назваць Пуціна прэзыдэнтам, то напішыце слова «прэзыдэнт» на пачатку

сказу. Нарэшце, зусім неабавязковая пісаць «дэкрэт (ці ўказ альбо дырктыва) прэзыдэнта Пушіна» — бо ніхто акрамя прэзыдэнта такія дакументы не выдае. Выраз «прэзыдэнт Пуцін падпісаў дэкрэт» амаль ва ўсіх выпадках лёгка трансфармуецца ў фразу «быў прыняты дэкрэт», а калі не — то ў два ўзгаданыя раней варыянты.

...да тых, хто друкуе кнігі

Кнігі галоўнейшыя за законы, прэзыдэнтаў і

адэптаў. Зрэшты, якай-колечы азалес паслья чарговага калайдэру (прычым папяровыя кнігі лепшыя за аўдыё, бо, каб прайграць аўдыёекнікі, нашчадкам давядзенца вынайсці такі самы фармат запісу, што існуе цяпер). Дык пра кнігі. Ніхто не забароніць друкаваць іх клясычным правапісам за мяжой (а ми і ў Беларусі). Ніхто на скажа, што гое, што друкуюцца цяпер «наркамаўкай», кепскае й непатрабнае. Але шмат хто скажа, што друкуюцца халерна мала. А я скажу, што зусім не

друкуюцца кнігі для маленікі-маленікіх дзетак. Кнігак-кардонак. Якія не падзірэ ўзбесьца дзіцятка, якому цікава пагартаць кніжку ды паслушаць, як мама чытае трошкі тэксту каля вялікіх і прыгожых малионкаў. Кнігі для большанікіх дзетак ёсьць. Шмат якія былі — дбаныем «Мастацкай літаратуры» й «Юнацтва». Але чаму бацькі павінныя купіць іх, калі іхныя дзеткі пачалі сваё знаёмства з кнігамі з russkaja mova?

Ці знойдуць агульную мову прыхільнікі наркамаўкі і тарашкевіці?

Выяжджаць ці не выяжджаць?

Ужо 10 гадоў я на эміграцыі. Я зъехаў з Польшчы ў Чэхію ў 1998 г., сям'я далучылася да мене годам пазней. Піша Ян Максімюк.

Галоўны матыў выезду быў эканамічны — хацелася паправіць матэрыйльнае становішча сям'і. Але я ня думаю, што 10 гадоў таму я пераехаў бы ў Прагу прадаваць макарону або мабільнікі. Праца мелася датычыць Беларусі, і гэта было ня менш важнае, чым лепшыя зарплаты.

Наша сямейнае матэрыйльнае становішча не было зусім дрэнным і ў Польшчы — я працаў на перакладчыкам у амерыканскім пасольстве ў Варшаве і зарабляў даволі прыстойна, прынамсі паводле тадышніх польскіх мерак. Але таго польска-амерыканскага заробку

хапала толькі, каб аплаціць наяўную выдаткі і мець у што апрануть сям'ю. Я мог адно памарыць, што калі-небудзь куплю сабе ўсе музычныя альбомы «Pink Floyd» або ўсе раманы Грэма Грына ці Джона Ле

Хочаце зъехаць — зъяжджаце. Але ня майце прэтэнзій да мене потым, калі вам давядзенца плаціць сваю цану за выезд.

Карэ. Бо ў Польшчы быў больш надзённыя проблемы — прыкладам, я зашчадзіцца на прыстайную пральную машыну. А мне ўжо было 40 гадоў. І да таго — сям'я жыла ў Беластоку, а я туды наведвався адно ў канцатыдні. Чатыры з палавін гады такога «цягніковага» жыцця выматалі мене псыхічна. Я фактычна ня бачыў, як падрастаюць мае сыны.

Гэта не апраўданьне сваіх «уцёкаў» з Бацькаўшчыны, а прости зъмішчэнні свайго эміграцыйнага лёсу ў канкрэтную систэму каардынат. Я лічу, што эканамічную эміграцыю ня трэба неяк апраўдаць. Але так я думай не заўсёды. Напрыклад, у свае студэнцкія гады на зломе 1970-х і 1980-х мой погляд на эміграцыю цалкам супадаў з афіцыйнай камуністычнай пропагандай таго часу: эміграцыя за лепшым заробкам (на Захад, вядома, бо куды ж яшчэ?) — гэта сама менш ганебныя ўцёкі, калі на здрада свайго Бацькаўшчыны. Ну и лухта, можа сказаць мне цяпер нехта з пакаленняў даваццаігадовых. Згоды. Але тады так думалі мільёны. Дык ня толькі ў Польшчы.

Сёньня эканамічная эміграцыя, прынамсі ў гэтай частцы свету, дзе я сяджу, успрымаецца амаль як неадлупчы элемент грамадзкага і палітычнага жыцця. Лепей жыць — ці ж на гэта абяцае сваім грамадзянам кожны ўрад? Да на кожны

стрымлівае свае абяцацьні. А таму некаторыя грамадзянне выбіраюць працу ў падатковай систэме такога ўраду, у якога абяцанікі не разыходзяцца занадта радыкальна з месяцнай зарплатай і цэнамі на хлеб і кілбасу ў краме.

Значыць, усё для мене так прости?

Не, ня ёс. Бо эміграцыя, ці то палітычна, ці то эканамічная — яна заўсёды віляцца з духоўным і сацыяльным выкараненнем, як сваім, гэтах і сваіх нашчадкаў. Я ўжо не зусім той для людзей на Беласточчыне, кім быў 10 ці 20 гадоў таму. Мае дзеці ўжо ніколі не адчуваюць таго шчымлівага халадка, які адчуваешца мne, калі паварочаю з шашы Беласток—Бельск на Плескі, прайжджаю гэту вёску, потым плэскавіці лес, потым Кожына, а потым свой лес (у цалкам літаральным сэнсе — я ўласнік гектару лесу на Беласточчыне) і зяліджаю на свой колішні хутар.

У мяне файнныя чэскія суседзі, з якімі можна вельмі прыемна правесыці час суботним вечарами за бутэлькай віна і пагаманіць пра сёё-тое. Але менавіта пра «сёё-то», бо пра «сваё» мы пагаварыць ня можам. Но «сваё» ў нас — рознае і непераказнае.

А таму я пакіну пытаньне, вынесенае ў загаловак гэтага тэксту, без адназначнага адказу.

Хочаце зъехаць — зъяжджаце. Але ня майце прэтэнзій да мене потым, калі вам давядзенца плаціць сваю цану за выезд.

Я сваю ўжо заплаціў, хоць, можа, яшчэ ня да канца. Яна не выміраеца ў даліні.

«Байкот азначае адсутнасць усякай працы»

Выходнымі трывалісткамі найбуйнейшыя дэмакратычныя партыі правялі зъезды, прысьвеченныя падрыхтоўкы да парламэнтскіх выбараў.

10 жніўня ў Менску прайшоў пазачарговы зъезд партыі БНФ. Дэлегаты вылучылі чатырох кандыдатаў на парламэнцкія выбары. Але, паводле словаў старшыні партыі Лявона Барщчэўскага, БНФ пакідае за сабой права звязанца з парламэнтскай кампаніі, калі яна спыніцца пераслед прэтэндэнтаў на кандыдатаў — з працы звольнілі кабырніца Аляксандра Меха і Леаніда Аўтухова з Гарадку, тэрмінова прызвалі ў войска Віталія Кааратыша з Казан-Гарадку, адмовілі ў рэгістрацыі ініцыятыўнай групы Зымітра Вінаградаву з Мядзелу.

Закранулі на зъездзе і пытаныне прэзыдэнцкіх выбараў. Старшыня БНФ сказаў, што партыя важна вылучыць у 2011 г. сваёго кандыдата. Барщчэўскі прызнаўся, што меў на гэты конт перамовы з Андзэем Санынікам. На прапанову ўступіць у БНФ (гэта ўмова вылучэння ў кандыдатаў ад партыі) каардынатор «Хартыі-97» так і не даў адказу.

Намеснік старшыні БНФ Юрась Губарэвіч аспрэчваў: на ягоную думку, партыя сёньняня ня зможа сабраць патрэбную колькасць подпісаў за кандыдатаў ў прэзыдэнты. Губарэвіч заклікаў на стручаваць патэнцыял, напрацаваны ў мінулыя гады і падтрымліваць Аляксандра Мілінкевіча, з якім выбараўцу на трэба наноў «зімінік».

Яраслаў Берніковіч на зъездзе Партыі БНФ.

Электрызавала зъезд «пытаюне Міхалевіча». Намеснік старшыні Але́сь Міхалевіч быў выключаны з партыі 14 чэрвеня за інтарвію інтарнэт-газэце «Салідарнасць», у якім раскрытыкаваў кіраўніцтва Фронту. Супраць ягонага аднаўлення прагаласавалі 33 дэлегаты зъезду, за — 28, устрымаліся — 2. Як і на мінульым зъездзе, галасы падзяліліся амаль напалам.

Кампрамісная пропанова аднавіцца Міхалевіча як шарагавага сябра партыі супроты пратест старэйшых фронтаў. Зрэштага, Міхалевіч сам адмовіўся ад падобнага галаса-

ванняня. На сёньняшні момант зноў прыняць палітыку ў партыю можа любая раённая структура.

Партыя камуністы ў Беларусі (ПКБ), якая таксама правяла зъезд 10 жніўня, выстаўляе на выбары 18 прэтэндэнтаў. Паводле словаў прэс-сакратара ПКБ Сяргея Ваўчыніка, 12 сяброву ПКБ ужо сабралі па тысячи подписаў, неабходных для рэгістрацыі кандыдатам.

Таксама падчас зъезду камуністы пастановілі падаць у суд зыск аб абароне гонару і дзелаўвой рэпутацыі ПКБ. Адказыкамі выступілі Аляксандар Лукашэнка, Белтэлерадыкам-

пания і дзяржаўная інфармацыйная агенція БЕЛТА. «Гэта звязана з нашумелым выступам А.Лукашэнкі падчас нарады ўніверсітэта «Лініі Сталіна», дзе ён звязнаваў ПКБ у фашызме, а дзяржаўная агенція гэту інфармацію растыражавала», — заяўві С.Ваўчын.

Дэлегаты зъезду Аб'яднанай грамадзянскай партыі таксама быў далёкі ад ідзі байкоту выбараў. На думку кіраўнікоў абласніх арганізацій партыі, цяпер улады паводзяць сябе больш лібральна, чым падчас мінулай парламэнтскай кампаніі. Таму байкот быў вырашана трываць як апошні аргу-

мент. «Байкот ва ўмовах Беларусі азначае адсутнасць усякай працы, — адзначыў кіраўнік АГП Анатоль Лябедзька. — Гэта маю б звесціся да некалькіх піяркампаний — зрабіць расыяйскі, выйсці, каб затрымалі і далі 10—15 сутак. Пасьля выехаць у Варшаву ці ў Брест і сказаць, якія мы велізарныя змагары. Рашэнне АДС уздельнічаць у кампаніі, якія б праблемы не ўзынілі, абсалютна правільнае». Зъезд вылучыў 13 партыі ў якасці патэнцыйных кандыдатаў у дзяячынні. Сёлетняя кампанія иске скорызы і самім прэтэндэнтам. «Я думаў, што людзі падаць падпісавацца за мяне, — кажа кандыдат у депутаты па Жодзінскай акрузе Аляксандар Ваўчанін. — Але пачалі падпісавацца. І ў гарыканкі начальнства ўбачыла, што неаднозначная ситуацыя, што за апазыцыяннымі дзіццю».

Зыміцер Панкавец; СМ паводле радыё «Свабода», БелААН

АДС вылучылі ўваучастковыя камісіі 1300 чалавек

Аб'яднаны дэмакратычны сілы Беларусі (АДС) вылучылі ў склад участковых выбарных камісій больш як 1300 чалавек. Найбольш актыўна прэтэндэнтаў вылучала ПКБ — каля 450, АГП — 360. Усяго мае быць створана 6485 участковых камісій. Найбольш іх будзе ў Менскай і Гомельскай абласцях — 1125 і 1121 адпаведна. У Берасцейскай — 982, у Віцебскай — 948, у Магілёўскай — 839, у Гарадзенскай — 775, у Менску — 695.

1 жніўня

Шчучын

У шчучынскім міжрэгіянальным аддзеле КДБ адбўяўся дэпутатскі актыўіст апазыцыі з Мастою **Але́с Зарамбюка**. Съследчык КДБ **Іван Сцікін**, дзе знаходзіўся Але́с з ліпеня, у ноч на 4 ліпеня, а таксама ўдзеньне 4 ліпеня, кі ведае ён у войску, ці чуў што-небудзь пра выбух у нейкім мястэчку Н. і пра знаходку ў Горадні гранатаметаў ў 2006 годзе. Гры канцы размовы Але́с прапанавалі ёніцаў адбіткі пальцаў, але хлопец адмовіўся.

Асіповічы

Супрацоўнікі Асіповіцкага РУУС затрымалі мясцовага актыўіста незарэгістраванага «Маладага фронту» **Артура Дубскага**. Артому паведамілі, што ён затрыманы па падзарэйні ў звязанычнай злачынствам, прадагледжанага арт. 216 КК («Прычыненне ўрону маёмасці без прыкмету крадзяжы»). Артуру прадугледжвае пакаранье ад штрафу да пазбяўлюння волі тэрмінам да трох гадоў. Акрамя таго хлопчука сказаў, што цигам з дзен ён будзе знаходзіцца ў ізаляторы часовага ўтрымання, пасля чаго будзе пераведзены ў съедыні із азялітам.

Наваградак

Да кіраўніка Наваградзкай суполкі АГП **Артура Майселявіча**, які з'явіўся сябрам ініцыятывы ўніверсітета **Юр'я Істоміна** на Наваградзкай выбарнай акрузе №57, завітаў супрацоўнікі КДБ. Яны задалі актыўісту толькі адно пытанье: ці сапраўдны той належыць да апазыцыйнай партыі АГП. Атрымавшы становучы адказ, заявілі, што мусіць узяць у борщицкую подпіску адбіткі пальцаў. Патлумачылі гэта адпаведным загадам кіраўніцтва.

4 жніўня

Менск

Супрацоўнік КДБ **Юры Салаўёў** патэлефанаваў намеснікі старшыні партыі БНФ, кандыдатаў у дэпутаты **Аляксандру Янукевічу** і запрасіў на размову ў звязку з выбухам у Менску 3 ліпеня. Сп. Янукевіч падпрымаў аформіць запрашэнне на пытанні чынам.

Маріліёў

Супрацоўнікі КДБ выклікалі для размовы пра выбух у Менску 3 ліпеня **Барыса Вырвіча**, кіраўніка ініцыятывнай групы кандыдатаў у дэпутаты, старшыні Маріліёўскай абласніх арганізацій партыі БНФ **Рыгора Каастусёва**. Сп. Вырвіч адмовіў звыяўліца для допыту без адпаведнай позывы.

5 жніўня

Менск

Менгарвыканкам адмовіў незарэгістраванаму «Маладому фронту» ў правядзенні рэгістраціўнага звязанычнага зъезду на Каstryчніцкай плошчы і не працаваў іншага месяца ці памішканы для яго правядзення. Адмова Менгарвыканкаму грунтуецца на той падставе, што мэтро знаходзіцца бліжэй за 200 метраў ад плошчы. Прадстаўнікі арганізаціі лічаць гэта парушэннем закону і з'яўляюцца судаўцамі.

У офісе Беларускага Хэльсынскага камітэту прыйшлі два супрацоўнікі падатковай інспіцыі Маскоўскага раёну Менску — **В.Дзядковіч і Д.Саракапыт**. Мэтай свайго візіту было называць правядзенне пазапланіраванай комплекснай праверкі бухгалтарскай дакументацыі, а таксама руху фінансавых сродкаў БХМ. Найперш іх цікалі крэдытныя сродкі на арендуную плату і камуналнальныя выдаткі.

Кобрын

У Кобрынскім судзе адбыўся папярэдні разгляд справы па скарсе актыўіста партыі БНФ **Аляксандра Меха**, які абласкарджаў свае звязанычні з Кобрынскага філіялу падпрыемства «Белтрансгаз». Кантракт з сп.Мехам на буй працягнуў паслыага таго, які ён звязаў пра свой намер удзельнічаць у восенінскіх выбухах. Суддзя **Аляксандра Баласкін** удакладніў у начальніка Меха **Уладзіміра Галашикі**, ці была размова з матывацый «альбо выбары, альбо праца» і атрымаў становучы адказ. Справу перанеслы на 22 жніўня.

6 жніўня

Менск

Суддзя **Вярхоўнага суду Валянціна Кулік** адмовіўся пытанца незаконнымі дзеяннямі Міністэрства, які не зарэгістраваў «Рух «За Свабоду» на падставе тэхнічнай памылкі ў гарантыйным пісьме арганізаціі, якое забяспечвалася юрыдычнымі доказамі.

Ліда

Ва ўладкніве **Круцікава** з Ліды звязаў адбіткі пальцаў. Сп.Круцікава — сябра БНФ «Адраджэнне», уваходзіць у ініцыятывную групу кандыдатаў у дэпутаты, якія падпрымаюць звязанычні з выбухам на вул.Каралі, дзе знаходзіліся лідэр незарэгістраванага «Маладога фронту» **Зыміцер Дашкевіч, Артур Фінькевіч, Касі Галіцікі, Павал Кур'яновіч і трапе непаўнолітні**. Міліцыянты выбілі дзве дыяўэрэй, матывуючы свае дзеянні тым, што ён іх ёсьць інфармація, нібыткі ў кватэры знаходзіцца труп. Труп не знайшли, але ўсяціміліцыянты і адвезлі ў РУУС Маскоўскага раёну. Пазней Дашкевіч і Фінькевіч асудзілі на 7 сутак арышты. Абодва адрасу абесцесці глададоўку.

Віцебск

Съедыні **КДБ** выклікаў незалежную журналістку **Алену Сыцланаву**. Яе дапыталі ў якіх сіцівідзе па так званай справе лістоў з пагрозамі ад імі незарэгістраванай арганізацыі РНЕ. Съедыні цікалі, дзе і пры якіх аbstавінках журналістка бацька гатаві лісты, а таксама якія ведае праўладаўчыя арганізацыі. Праз тэлефон запрашэнне наведаць Упраўленні **КДБ** атрымаў і незалежны журналіст **Вадзім Баршчэўскі**.

8 жніўня

Менск

Суд **Маскоўскага раёну** даў актыўісту кампаніі «Эўрапейская Беларусь» **Паўлу Кур'яновічу** 15 сутак штрафу. Яго затрымалі разам з шасцю актыўістамі незарэгістраванай арганізацыі «Малады фронт» днём раней.

Міліцыянты авбінавацілі Паўла ў нецензурнай лацні.

Арабскія праекты разбудовы Менску

У красавіку сёлета ў Менск прыїжджаля дэлегацыя з Аману: высветлілася, што шайх хочуць пабудаваць што-небудзь у Менску. Гардзкія ўлады ня сталі адмаўляць дарагім гасцям умагчымасыц патраціц свае капіталь і прананавалі ім падзабудову некалькі ўчасткаў. У прыватнасці, квартал між вуліцамі Багдановіча, Купалы і Свіслаччу, дзе цяпер размішчаецца Другая клінічная бальніца і выставачны комплекс «Белэкспа».

Праект распрацоўвае ангельскае архітэктурнае бюро Chapman Taylor. Мяркуюцца пабудаваць у раёне моста праз Свіслоч па вуліцы Купалы бізнес-цэнтар, а на месцы сённяшнянага шклянога павільёну «Белэкспа» — чарговыя піціоркавыя гатэль. Што будзе з карпусамі Другой клінічнай бальніцы, сярод якіх ёсьць і пабудовы былога Троіцкага манастыру базылянак, пакуль незразумела. Цалкам магчыма, што яго захаваюць.

Яшчэ адзін магчымы аманскі праект у Менску — забудова раёну ў межах вуліцаў Багдановіча, Кісялевіча, Куйбышава і Камуністычнай. Будынкі, якія існуюць у тых кварталах, будуть знесенены. На іх месцы хочуць пабудаваць бізнес-цэнтар і цэлы комплекс жылых домоў. Найхутчэй, што забудоўвацца будзе тэрыторыя заводу «Гарызонт».

Ну і трэці інвестыцыйны праект, які прананавалі сабры Султаната Аман — гэта забудова тэрыторый у межах вуліцаў Чырвонаармейская — Першамайская і рэчкі Свіслоч. З вынасам станка-будаўнічага заводу імя Кірава і зносам будынкаў, якія там ужо ёсьць.

Таксама ёсьць звесткі пра то, што на скрыжаванні вул-

л. Леніна і Кірава, ля стадыёну «Дынама», мае паўстаць 34-павярховы гатэль, збудаваны на замову кампаніі Al Qudra з Аб'яднаных Арабскіх Эміратоў. Каштаваць пабудова будзе \$250 млн, паўстаць гатэль мае да 2010 году.

Паводле dariuss.livejournal.com

1. Праект квартала між вуліцамі Багдановіча, Купалы і Свіслаччу.
2. Гатэль «Дынама».
3. Так на праекце выглядае забудаваная вуліца Чырвонаармейская.
4. Забудова раёну ў межах вуліцаў Багдановіча, Кісялевіча, Куйбышава і Камуністычнай.

Дажынкі ў Ліпічне

Рэпартаж Андрэя Лянкевіча.

Дажынкі — даўніе свята ўдзячнасці. Нашыя продкі дзікавали за ўрадлівасць полю і тым багам, якія, на іхнюю думку, ту ўрадлівасць забясьпечылі. Спaryш, Жытнія матка, Дзед, Спaryння — па-рознаму кликалі тых багоў у розных кутках Беларусі. Іх выявілі рабілі з апошняга зжатага снапа, упрыгожвалі, ахвяравалі ім. Водгульле тых даўніх часоў — абраад дажынак — пабачыў карэспандэнт «НН» на Шчучыншчыне. 8 жніўня ў вёсцы Ліпічна з апошняга жыту зрабілі Дзеда. Ли яго на пожні паклалі хлеб з сольлю. Гучалі жніўныя песні.

Паўстагодзьдзя Манаэва

МБ

СЪЦІСЛА

Апублікаваны дзёньнік
Панамарэнкі

У часопісе «Неман» пабачылі съет дзёньніка Панцеляймона Панамарэнкі, які ў 1938—1948 гг. быў першым сакратаром ЦК Кампартыі Беларусі. П.Панамарэнка мейс ронтулью «зубіральняка» беларускіх земляў. Ён браў непасрэдны ўдзел ва ўзыхдненні Заходній Беларусі й БССР у 1939 г., ён пераканаў Сталіна ў тым, што Палесціне з Берасцем і Гомелем мусіць быць у складзе БССР. У дзёньніках апісваюцца шматлікія сустрочы Панамарэнкі з Сталінам. Кацоўчыны запсы найперш тым, што няногія прадстаўнікі савецкай партнамэнскіятырыя вялі дзёньнікі ў той час.

Беларускі музыцік
пра іншаплянэнцяну выйдзе
весеннею

Аніматоры «Беларусьфільму» сканчаюць працу над новай мультыплікацыйнай стужкай пра касмічных ратаўнікоў «Плюс і мінус». Працягласіць новага мультфільму — 13 хвініў. Над малюнкамі кожнага кадру (а іх у стужцы больш за 70 тысяч!) працаўвалі 20 мастакоў-прамалеўчынкай. Праца будзе завершаная ўвесні.

У Зэльве ўшанавалі памяць
Геніюш

9 жніўня, у дзень нараджэння Ларысы Геніюш, у Зэльве зібраўся прыхільнікі яе творчасці. Штогоду гэтага дзеня замаўляеца імша па Ларысе Геніюш у царкве, якая стаць якраз наступнай думе, дзе яна жыла ў Зэльве. На могілках дзе пахаваныя Ларыса Геніюш і яе муж Янка, сёлета сабралася болыць за 60 чалавек. Геніюш успамінала пасты Дунута Біччы, Міхася Скобла. Намесын пасла Чэскай Рэспублікі Герман Хромы сказаў, што неафіцыйна прафабаченца за чхаславацкіх камуністуа, які ў 1948 г. перадаў Ларысу Геніюш, якая жыла ў Празе, савецкім уладам. Ён расказаў пра задуму ўсталяваць памятны доку на дому ў Празе, дзе калісьці жыла Ларыса Геніюш.

Ствараеца электронны
дэведнік, прысьвечаны
Радзівілам

Інфармацыйна-пашукавую сыстэму пра род князяў Радзівілаў ствараюць архівісты Беларусі, Украіны, Літвы, Польшчы, Расеі і Ізраіль.

У Гарошкаве паставілі
помнік Сысу

9 жніўня ў вёсцы Гарошкаву Рэчыцкага раёну ўстаноўлены помнік на магіле пасты Анатоля Сыса. Помнік выраблены з чырвона-чорнага граніту. У верхнім правым куце помніка — цырнавае гніздо, у якім сядзіць птах. Унізе — белы мармуроўскі камень у выглядзе чыстага арукіча, які азначае, што паст шмат мог бы яшчэ напісаць. На тыльным баку помніка чытаюцца думкі Генадзя Лойка. Сродкі на яго сабраў грамадзянскі.

**СМ паводле радыё
«Свабода», БелаПАН,
БЕЛТА**

Be Free: Свабода пад дажджом і сонцам

Працяг са старонкі 1.

Ліўвоў сустрэў лужынамі і пахмурнымі небам. Але цікка выказаць уражанын ад гэтага места. У вочы кідаеща яго натуральнасць, адсутнасць піщучната бляску. Жывы эўрапейскі горад. І суцільна ўкраінская мова — з вуснай мінакоў і прадавачак у крамах, з шыльдаў і бігбордай.

Музыка і ды-дэйсі Аляксандар Памідораў адкрыў Be Free словамі падзякі Украіне за тое, што дзе беларусам матчынасць, ладзіць буйныя фесты. Ягоны покін «Слава Україне» прагучыць яшчэ на раз. Залупані бел-чырвона-белыя ды жоўта-блакітныя сцягі.

Пачатак быў нешматлюдным — В.Н.: ды

Partyzone выступалі ў прысутнасці некалькіх соцінцаў глядчачоў. Сытуацыя начала выпраўляцца са зыўленнем ўкраінскага гурту «Інкунаўда». Прыемна здызвілі французы з Vladivostok. У некалькіх песьнях яны ўзілі ў радкі лёзунг «Жыве Беларусь». Прычым з кожным разам выскіп набліжаўся да ідальшага па гучанын варыянту. Як і «дзякую» пасыла кожнай песьні. З падачы Памідорава публіка на сходзе франзузаў пачала скандаваць «мерсі!». І пачула ў адказ «кас сядзь за стод».

Ліён Вольскі з гуртом Zet граві пад дажджком. Зь першых песьні падалося, што голас слаба слухаецца Вольскага, але звышэмажайна выкананне «Востое джал» вірнула ўсё на свае месцы. Сінхроні фэстывальны дзень украінскія «Гайдамакі».

Дождик лупіў, але відовішча сотняў паразонаў і аголеных іздліў у сывітле пражжтараў, што адна-часова падскоквалі ў рytym музыкі, прымушала са-мога забыць на мокрыя ногі.

Другі дзень фэстывалю пачаўся выступам фолькаўных гуртоў на плошчы Рынак. P.L.A.N., «Дкамбіум» і «Яр» здолелі разварушыць людзей і пад-рхтавалі глебу для «Стагора Ольсы». Тут ужо й танцыцы начали. З гаубцоў старасівскіх дамоў танцы фатаграфівалі цікавыя месцычы.

Зымп'ер Вайцюшкевич згадаў падзеі ў Груші. «Я не люблю вайну і не хачу ведаць, што гэта такое», — сказаў музыка. І прасіўся некалькі песьняў з выразнымі каўкаскімі матывамі. Украінскія ж песьні разам з Вайцюшкевічамі смыкалі паўтысячы чалавек.

Тым часам на Парку культуры імя Хмельніцкага гучала рок. «Крама» смыкалі «Камэнданта». Ігар Варашкевіч адкрыў сакрэту шэрасці беларускай роначасніцтвы — «Над намі пануе камэндант». Пачуцьши «Эй там, наливай», большасць прысутных спакусілася. Балазе побач працавалі намёты з півам, звараным на ліўвоўскіх вуліцах імя Джорджа Вашынгтона.

Варашкевіч зымній Вячаславу Корану з «Улісам», пасля быў «Neuro Dubel». Скончылі фест Украінскай зоркі «Гартак».

На гукі музыкі да сінхроні сцягнулася самая розная публіка. Найболып было моладзі, заўважаліся старыя хіпіны (самы калірныя нагадваў паста-рэлага Джона Ленана інкогніта). Старыя баўбулі на роўных з маладымі танчылі пад Вайцюшкевіча. Дзядзька за піцц-дэсяткі у шубонінейці і на мышцах скакаў падрок. У натоўпе на плячах у башкі сядзелі дзеци. Нават вяселльная парэ завітала на плошчу і станчыла зь бел-чырвона-белым і жоўта-блакітнымі сцягітамі. Пла-над усім панаваў дух разыяволенасці і непасрэднасці, які ў Беларусі даводзілася адчуваць хіба на сараднічавых фестах у Наваградку. Для сябе асабіста я адкрыў яшчэ адно месца, куды варта наведацца, каб глытнуць гэтага самага вольнага паветра.

Сямён Печанко,
Ліўво-Менск

АЛЕКСІ ПІРЕЦКІ

Пад WZ-Orkiestra танчылі ўсе.

Ёсьць горад

перанасычаны беларускім жыцьцём

Гэта Варшава. З налібоцкім варшавяком Зымітром Гурневічам гутарыць Наталка Бабіна.

Манаполію на беларускія імпрэзы трymаюць паліакі

«Наша Ніва»: Ці многа беларусаў жыве цяпер у Варшаве?

Зыміцер Гурневіч: Паводле розных падлікаў тут знаходзіцца некалькі тысячай беларусаў — такія звесткі агучыла мэрыя Варшавы. На ўліку па сасольстве — больш за 500 грамадзянай Беларусі, якія тут галасуюць.

«НН»: Ці Вы асабіста адчуваеце сябе беларусам, ці ўжо грамадзянінам гляблізаванаага съвету?

ЗГ: Апошнім часам многа думаю пра гэта. Дакладна не адчуваю сябе паліакам, хоць маю польскія карані. Мне вельмі падабаецца Польшча, я вельмі рады, што апошнім часам яна дынамічна і хутка развязваеца, мае многа поспехаў, людзі робіцца ўё больш багатымі. Але я не зьбіраюся адмаўляцца ад беларускага грамадзянства ніколі, нават тады, калі б атрымаў польскі пашпарт. Я адчуваю сябе беларусам, мне гэта падабаецца, аднак мне найбольш блізкая такая пазыцыя, якая цяпер пашырана ў многіх краінах съвету: я на важна, якой ты нацыянальнасці. Можна сказаць, што я грамадзянін съвету, які мае беларускія погляды і ганарыца тым, што нарадзіўся ў Беларусі. Але я не скажу, што я так ужо мнона прывязаны да зямлі, што адчуваю настальгію. У мене вялікая беларуская бібліятэка, многа беларускіх дыскаў, я гаварыу са сваімі сібрамі і дзяч'чынай толькі па-беларуску... Але канчатковы адказ на пытаныне, ці я беларус, ці я паліак, ці я грамадзянін съвету, мне цяпер нават не патрэбны.

«НН»: Вы кажаце, што цяпер у Варшаве многа беларусаў. Ці атчуваеца іх прысутнасць? Ці ёсьць тут беларускае культурнае жыцьцё?

ЗГ: Беларуская прысутнасць тут атчуваеца байдзі хвалімі. У 2001 г., калі я прыехаў у Варшаву, тут дэйнічала Інстытут беларускай культуры, які часта ладзіў імпрэзы. Пазней, як беларусы гэта любіць, усе між сабой пасварыліся і імпрэзы скончыліся. Потым быў створаны фонд «Беларуская ініцыятыва». Гэта арганізацыя актыўна працаўала ў 2004—2007 гг.: амаль штотыдзень тут адбываліся падзеі. Прычым вось што цікава: калі сюды я прыехаў, такія імпрэзы рабіліся для беларусаў, а цяпер

на іх прыходзяць пераважна паліакі.

«НН»: Чаму так?

ЗГ: Бо іх ужо было зашмат. Я амаль не хаджу на канцэрты беларускіх гуртоў, бо ўжо на памяць ведаю ўсе беларускія песьні.

«НН»: А што Вам цікава? Куды Вы ходзіце?

ЗГ: Я выбіраю больш экзатичных справы. Праўда, чипер у мене зусім мала часу, бо маю дзівье працы, але калі час ёсьць, то выбіраю нешта скандынаўскае або афрыканскага. Я вельмі люблю Ісляндыю, уздельнічаю ў ісландскім студэнцікам клубе ў Варшаве. Да словаў, браў уздел і ў яго арганізацыі.

«НН»: І Лаксніса, можа, лібіце?

ЗГ: Так, я маю ягоныя кнігі, праўда, у перакладзе на ангельскую. І трывяціцігадовую акулу дуvaloся пакаштаваць, калі мы з сябрамі былі ў Ісляндыі. Пачуцьцё такое,

Раней на беларусаў—музыкаў, мастакоў хадзілі, каб «пашкадаваць ахвярай» Лукашэнкі, а цяпер — бо гэта сапраўднае мастацтва, бо гэта цікава.

нібы ясі хлёрную вапну! Але вернемся да беларускіх спраў: у Варшаве адчуваеца перанасычанасць беларускім жыцьцём. Беларускіх падзеяў шмат. Многа робіць у гэтym кірунку і беларускае пасольства. Вось ужо другі год яны вельмі актыўна дзейнічаюць. Тут працуе вельмі добры аташэ па культуры, Тадэвуш Стружэцкі. Пасольства ладзіць цікавыя канцэрты. На апошнім з іх выступаў хор імя Цітовіча, і там сабраліся больш за 2000 чалавек. Гледачы былі прости ў захаплены! 2000 чалавек для Варшавы — гэта вельмі многа. Тут на канцэрты супропагандыстичны пур-гуртоў збіраеца

столкі.

У Варшаве выстаўляеца мнóstvo сучасных беларускіх мастакоў. Прычым некаторыя з выступаў арганізуе пасольства, некаторыя — прыватныя галерэты.

Самі паліакі прадусуюць беларускіх музыкаў. Яны арганізуюць канцэрты для паліакаў, прычым гэта робіцца на камэрцыйнай аснове. Увогуле, можна сказаць, манаполю на беларускія імпрэзы цяпер маюць паліакі. Яны прывозяць сюды немцаў, амэрыканцаў, вось

Зыміцер Гурневіч

журналіст. Вось ужо сем гадоў ян живе ў Польшчы. Прыехаў са сваіх Налібоцкай (каля пушчы, Стайпецкі раён) вучыцца ў Варшавскім Універсітэце імя кардынала Вышынскага. Працуе на «Польскім радыё» і на «Белсаце».

Дзіму Бідана павінныя былі прывезці — прывозяць і беларусаў. NRM, «Крама» — яны тут папулярныя. Раней гэта рабілася ў такім палітычным ключы, пад лёзунгам «пашкаду́йма белых беларусаў, ахвяра́й Лукашэнкі», а цяпер гэта робіцца ў ключы мастацкім. Раней беларусаў тут выстаўлялі і папулярызувалі таму, што, маўляў, яны ня могуць зрабіць гэта ў Менску, а цяпер — таму што гэта сапраўднае мастацтва, таму што гэта цікава.

У меру магчымасць

«НН»: Цяпер у Варшаве працуе шмат СМІ, якія віячыяцца на Беларусь. Ці спраўляюцца яны са сваімі задачамі?

ЗГ: Цяжкае пытаныне. На сёняння ў Польшчы працуе ўсё «Радыё», «Белсат», «Польскіе радыё» для замежжа, «Эўрапейскае радыё» для Беларусі». Іх некарэктна параноўваць, бо яны вельмі розныя. Думаю, усе пералічаныя мэдіі працуе ў меру сваіх магчымасцяў. Я могу больш падрабязна расказаць пра «Польскіе радыё» для замежжа, дзе я працуе. Яно папулярызуе Польшчу, польска-беларускія дачыненіні. Вялічаем мы на ўсю Беларусь. Колькі чалавек нас слухае — скажаць цяжка. Калі выкарыстаць методыку Бі-Бі-Сі, што адзін чалавек, які напісаў ліст, презентуе трыста слухачоў, то «Польскіе радыё» для замежжа» можа разлічіваць на больш як дзясятак тысячаў слухачоў.

Стэрэатыпі і як зь імі змагацца

«НН»: Ці шмат увагі Беларусі надаюць польскія СМІ?

ЗГ: Так. Сапраўдныя паліакі цікавяцца ўсходній Эўропай, гэта ў іх ёсьць. Кожная з галоўных польскіх газетаў амаль штодня зъмішчае матэрыялы пра Беларусь. Іншая рэч, што гэта за матэрыялы. Я часта, прачытаўшы іх, абираюся, пасылаю ім мэйлі, даводжу, што яны памыляюцца... Но з іхнай інфармацыі складаецца ўражанне, што Беларусь — гэта неінака Паўночны Карэз. Пераважаюць навіны з ізгатыўнай афарбоўкай. На ўсходзе, маўляў, ня можа быць нічога добрага. Жыцьцё малоеца толькі адной фарбай.

«НН»: На Ваш погляд, гэта съядоміца фальсифікацыя ці такі ментальны падыход?

ЗГ: Вядома ж, не фальсифікацыя. Паліакі шчыра зычаць беларусам свабоды і поспехаў. Але пэўныя стэрэатыпы пра то, што на ўсход ад польскай мяжы адзін нэгатyў, сапраўды існуюць. Антырасейская настроі існуюць, і пад гэтымі настроістами настроі чамаўшчынцаў і беларусы, але ўсё менш і менш. Па працягле кажучы, беларусы ня маюць у Польшчы дрэннага іміджу, бо пра нас яшчэ мала ведаюць як пра нацыю. Пакуль нам толькі спачуваюць.

Нязнасць больш характэрная для старэшага пакалення, маладыя больш адкрыты для съвету. Асабіста мне ў Польшчы працэсцей быць ізаляваны. Калі паліакі началі самі шмат ездзіць

Жыцьцё за мяжой беларусізу беларусаў

шчыльна супрацоўнічаць з Беларусью, і важна, каб гэтыя людзі ведалі ня толькі пра Чарнобыль, Лукашэнку й танную гарэлку.

Замежжа пераварочвае съядомісць

«НН»: Ці многа вядомых, знакамітых беларусаў жыве ўніверсітэтах?

ЗГ: Пазней жыве паміж Варшавай і Нью-Ёркам. Жыве ў Варшаве адзін з найвядомейшых беларускіх гісторыкаў Юры Туранак. Мастак Лёнік Тараесевіч час ад часу тут з'яўляецца. Многа вядомых людзей жывуць часава, выкладаюць на ўніверсітэтах.

«НН»: Што існуе тут рэлігійнае беларускае жыцьцё?

ЗГ: Так, у кіштапахі дамінікані на раз на месец ладзіцца беларуская імша каталіцкага абраду. Вакол яе таксама гуртуючыяся беларусы, прычым ня толькі каталікі, але і праваслаўныя, і атэісты — таму што там магчыма пагаварыць між сабой. Многа прыхадзіць моладзі. Прычым моладзь часта далёкая ад беларускасці, расейскамоўнай. Бывае, ня ведаюць, хто такі Мілінкевіч, — а гэта ж пра многа съядоміць, пагадзіцца. Але жыцьцё ў замежже такі пераварочвае съядомісць! Чалавек прыхідждае сюды абсалютна не падазраючы, што такое з ім можа адбыцца. Адкрыцьцё съядомісць памагае адкрыцьцю сябе.

Чалавек пачынае мяніцца, таму што людзі бачаць іншасць жыцьцё, яны пачынаюць шукаць сваё месца. Беларусы пачынаюць прэзентацію съядомісць як беларусы. Прыйкладаўшы шмат. Ніколі ня бачыў, каб сюды прыхіджуць беларускімоўныя беларусы і адмовіўся ад сваіх беларускасці. А вось каб расейскамоўны загаварыў па-беларуску і ўсыядоміў сябе беларусам — колькі заўгодна.

Гутарыць Наталка Бабіна

Новая книга Сэрыі

«Кнігарня «НН»

Васіль Быкаў

Сыцяна

Быкаў, В. Сыцяна. —
Вільня: Інтыпут беларускі, 2008. — 350 с.

шукайце ў кнігарнях і ў незалежных распавесцідніках

Узълёт і падзе́ньне «сацыялізму з чалавечым тварам»

20 жніўня спаўніеца сорак гадоў уводу войскаў краінаў Варшаўскай дамовы ў братнюю Чэхаславаччыну, які паклаў канец палітычнаму працэсу, вядомому як «Праскай вісны». «Праская вісна» цігнулася наядоўга, але менавіта яна найбольш паўплывала на перабудову ў СССР, «аксамітнія рэвалюціі» ў Усходній Эўропе. Што ж спародзіла гэтую трагічную і катроткую драму?

Пачаткам камунізму ў Чэхіі лічацца падзеі лютага 1948 г., калі камуністы выціснулі сваіх супернікаў у урады. Неўзабаве прэзыдэнт краіны Эдуард Бэнеш вымушаны быў саступіць сваю пасаду лідэру кампартыі Клементу Готвальду.

Камунізм у Чэхіі і Славаччыне на быў чымосьць навязаным звонку. Ён абапіраўся на традыцыйныя, панславісцкія сымпатіі да Расеі, якіх ўзыялі ішчэ ў часы Аўстрыя-Вугоршчыны і ўзмацніліся падчас Мюнхенскай і німецкай акупаціі. З імі лічыліся і апанэнты чэскіх камуністаў. Адзін з іх, Вацлаў Чэрны, пісаў: «Ад мяне не дачакаюцца непачаўкіх словаў на адрес Савецкай дзяржавы і яе кіраўнікоў».

Калі ж улічыць, што найбольш выбітныя чэскі і славацкі інтелектуалы таго пэрыяду былі камуністамі, на трэба здыўляцца, што камуністычны пераворот не сутэр' сур'ёзная супраціў.

Камуністы разгрнулі барацьбу з сваімі апанэнтамі. Найбольшую вядомасць атрымаў сымбараты вырак Міладэ Горакавай, дэпутат ад бэнэшавай партыі. Тым, каму пащацьціла ўнікнучы сымбротнай кары, пагражала высылка ў памежныя раёны або на ўранавыя кампаніі.

Рэпрэсіі закрунулі ўрэшце і саміх арганізатаў. У 1954 г. да шыбеніцы быў асуджаны генсак КПЧ Рудольф Сланскі і яшчэ дзесяць высокіх партыйных функцыянероў. Гэта быў самы вялікі па колькасці сымбротных прысадаў палітычных працэсів па Усходній Эўропе. Сымбер Сталіна, а за ім і Готвальда ў наступным годзе, здавалася, нічога не змяніла ў Чэхаславаччыне. Працягваліся палітычныя рэпрэсіі і адказ-

Дубчак (злева), Касыгін і Брэжнёў пасля прыніжальных перамоваў.

расправы. У 1955 г. на праскай плошчы паўстаў грандыёны помнік «бацьку ўсіх народоў».

Між тым патрэбы ў пераменах узрасцілі. Асноўнай праблемай стала відавоч-

Партызан
Кároly
Mázaury
выдаваў слéб ў
Чэхаславакіі за
пациярелага ад
брэжнёўскіх
рэпрэсій.

насці за іх. Што тычыцца нацыянальнай праблемы, то Славаччына была пазабудзана і ценою аўтаноміі, а яе сталіца Браціслава мела статус толькі абласнога цэнтра.

Тагачаснае праское кіраўніцтва на чале з прэзыдэнтам Новатным або гіравала вылікі часу, або абліжаўлася паўднёвам.

У краіне ўзрастала незадаволенасць. Яе рупарам выступалі вядомыя пісьменнікі: Вацлаў Гавал, Павал Когут, Мілан Кундэрэ і інш. Пачаліся студэнцкія хвалівяні і рабочыя страйкі. Спрабы ўлады задушыць іх сілай толькі аbstэртылі становішча. Узвікі думка замяніць непапулярнага Новатнага на менш адыйзную фігуру. Прымальнай кандыдатурай уяўляўся Аляксандар Дубчак — узельнік славацкага камуністычнай паўстання, выхаванец савецкай партыйнай школы. У Брэжнёва і іншых маскоўскіх правадыроў быў падставы думаць, што «Саша» — свой чалавек, і яны дали згоду на замену ў студзені 1968 г. Новатнага Дубчакам. Гэта і стала пачаткам «Праскай вісны».

Новыя кіраўніцтва не было маналітным, яно ўключала як прыхільнікаў рэформаў (Ота Шык, Здэнэк Млынарж, Францішак

Пятро Машэраў баяўся абуджэння братоў-славянаў, а другі беларускі кіраўнік, Кároly Mázaury, ездзіў у Прагу з шпёнскай місіяй.

Крыгель), так і кансерватораў (Васіль Біляк, Алоіс Індра, Густаў Гусак), якія больш за ёсць баяліся гнезву Масквы. Тым, які менш, краіна закіпела. Зьявілася нечываная з 1948 г. свабода друку, сталі ўзініакі рознага штапту нефармальныя аўяднанні. Пачалося расыльедаванье палітычных рэпрэсій. Гэта вылікала занепакосенасць у суседзі.

Першымі аб пагрозе сацыялізму ў Чэхаславаччыне загаварылі Ульбрэхты у ГДР, Гамулка ў Польшчы, Пётар Шэлест ва Украіне (украінцы Прашаўшчыны, Славаччыны сталі масава публікаваць за-

бароненія ў Саноэ тэксты, і яны траплялі за савецкую мяжу).

Амэрыканскі дасьледчык чэскага падхідзаны Іркы Валентін адносіць да лігеру праціўнікаў «праксай вісны» і Пятра Машэрава, які таксама баяўся абуджэння братоў-славянаў, імпульсы якога непазібенія даілілі і б да паміловленых народаў СССР. На ягону думку, кіраўнікі савецкіх рэспублік не былі зацікаўлены на пашырэнні ідэі фэдэралізму і лібралізму, а хацелі толькі ільготы ад Масквы.

Другі беларускі кіраўнік, Кároly Mázaury, ездзіў у Прагу з шпёнскай місіяй. Ен выдаўав сябе за пасярэдніка ад Брэжнёва, а на самай справе з'яўляўся досьць актыўнымі сталістамі.

На гэтым фоне пазыцыя Брэжнёва выглядала спачатку як паміркоўная, ён быў у прыяцельскіх стасунках з Дубчакам. Але Прага пачала аспрочаўца працанаваную Масквой дактырнью аб амежаваным сувэрэнітэце сацыялістычных краін. Пачала выказваць сваі піярчані і Вугоршчына. Румынія, Югаславія, Альбанія ўтогоўле адмовіліся аблікоўваць савецкія ініцыятывы. Гэтага Леанід Ільіч дараваць ужо ня мог. Несхаду траба было караць. У ноч з 20 на 21 жніўня войскі Варшаўскай саветы былі ўведзены ў братнюю Чэхаславаччыну. Краіна не была готовая да абароны. Войска было цалкам пад савецкім кан тролем. Палітычнае кіраўніцтва таксама не хацела разрыву з краінай Саветаў. Тым, які менш, адразу ж Дубчак і ягоны найбліжэйшыя паплечнікі быў арыштаваны і інтэрнаваны на савецкую тэрыторыю. Пасля дойгіх і прыніжальных перамоў ад Крамлі прадстаўнікі Чэхаславаччыны вымушаны быў пагадзіць з усімі патрабаванынімі цэнтру.

Неўзабаве Дубчак быў заменены на верначку СССР Густава Гусака. Пачаўся пэрыяд як званы «нармалізацыі», скіраванай на дыскредытацию і забыццё самай ідэі рэформаў. «Праскай вісны» была абвешчаная «ціхай контраправальцій», падкормі пусцетага сіянізму. У Беларусі на гэтымі ніве асабліва шчыраваў сумнавядомы прапагандыст Уладзімер Бягун (жога за вочы называлі «Валодка Брахун»). Аднак дзеяніні партыі і ўраду вылікалі на гэты раз пратэст у самім Савецкім Саюзе. На Краснай плошчы прышаўла эмманстрацыя пад лёзунгам «За нашу і вашу свабоду». Траба згадаць, найперш, Міхаіла Кукабаку, «ці не адзінага жыхара БССР, які адкрыта пратэставаў супраць аграсіі ў Чэхаславаччыне» (Уладзімер Арлоў). Аб Кукабаку рабіў даклад у амэрыканскім Сенате Роберт Кенэзді — брат прэзыдэнта Джона Кенэзді.

Аднак галоўнымі жарцы разыграліся ў Празе. У наступным годзе пасля ўварвання студэнта Яна Палаха ўчыніў акт са маспаленнем, каб узініцца падрачу ў краіне. У 1977 г. дзеячы «Праскай вісны» ўклалі так званую «Хартыю-77», дзе заклікалі ўладу да шанавання праву чалавека ў адпаведнасці з Хэльсінскім пагадненнімі аб супрацоўніцтве і біясцяці ў Эўропе. Траба сказаць, што падпісантаў «Хартыі» было нішмат, асабліва ў Славаччыне. Менавіта славацкі камуністы складалі аснову рэжыму «нармалізацыі», менавіта пры іх Славаччына нарэшце атрымала статус фэдэратыўнай рэспублікі. Таму Масква дысыдэнцкі рух у Чэхаславаччыне на вельмі хваліваў. Толькі калі пачалася аксамітнія рэвалюціі, Крамль прыгнёзуў уядзенне войскай памылкай, але было ўжо позна.

Як цяпер, праз сорак гадоў, ацаніць спадчыну «Праскай вісны»? Яе лідэры былі камуністамі, іх метай было реформаванне і захаванне сацыялізму. Сённяня мала хто верыць у гэту ідэю. Перабудова ў СССР яшчэ раз прадміністравала банкрэтуў «сацыялізму з чалавечым тварам». Што ж засталося? Застаўся прыклад супраціву, маральны перамогі слабага над дужым, беззбороннай краіны над мілітарызаванай імпэрыяй.

1968. На вуліцах Прагі.

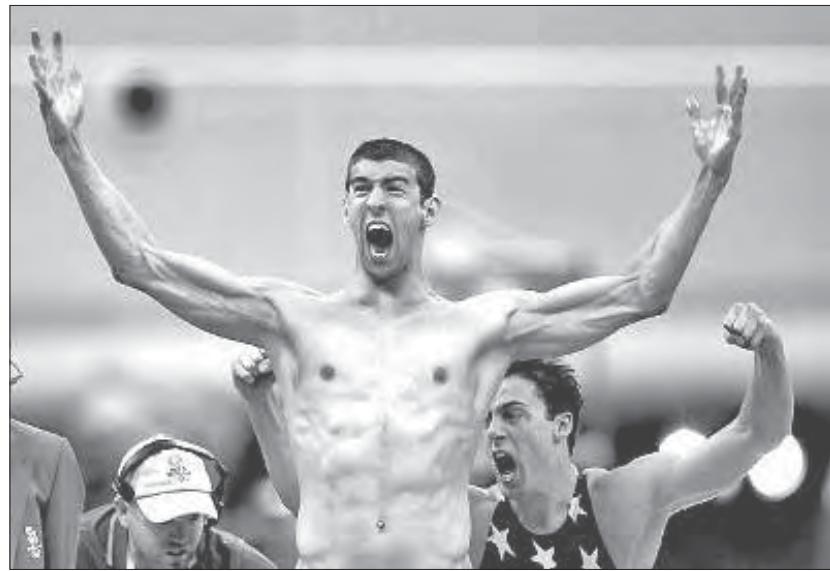
Амэрыканскі дэльфін

У сераду ў Пэкіне з новым сусветным рэкордам на двухсцомэтроцы батэрфлем перамог 23-гадовы амэрыканскі плывец Майкл Фэлпс. Тым самым атлет уваішоў у гісторыю Алімпійскага руху. Яшчэ нікто да яго не становіўся адзінаццаразовым пераможцам Гульня.

А яшчэ Фэлпс 17 разоў падымаўся на найвышэйшую прыступку спаборніцтваў за першынство плянэты, а сусветныя рэкорды на розных дыстанцыях усталёўваў ажно 30 разоў. Пратакі спартовуа прынята гаварыць «Чалавек-легенда».

У басэйн Фэлпс пайшоў па прыкладзе сваіх старэйшых сёстраў (бы траце дзіця ў сям'і). Ягонія ўнікальная дадзеная амаль адразу заўважыў дасведчаніе спіцыяліст Боб Боймэн, якому толькі заставалася шліфаваць гэтыя таленты.

Майкл мае ідэальнае для плыўца цела — ён пляскаты і шырокі, нібыва тая рыба камбала. За гэта плыўца часта так і называюць. А яшчэ яго называюць «Амэрыканскі дэльфін» і «Балтымorskий куляй». На целе амэрыканца ніяма ні граму лішняга тлушчу. Мышцы таксама не робяць асаблі-

вага ўражаньня сваёй магутнасцю. Але яны надзіва элістычныя і хутка ўзнайдзяцца.

Першы старт Фэлпса на Алімпіядзе адбўёўся ў 2000 г. у Сыднэі, калі плыўцу было ўсяго 15 гадоў. Ён стаў самым

маладым амэрыканцам, якому выпала выйсці на блакітныя

дарожкі Гульня ў за апошнія 68 гадоў. Там падлетак ня выйграў ніводнага медаля. Але здолеў узысьці на пятае месца.

Многія дзіўліся, навошта пачаць выхадзіць у Аўстраліі на трэй старты ў дзень, на маючы ніякіх шанцаў на

поспех. «Гэта альбо ідёт, які не разумеет, што ён робіць, альбо геній, які мае свой абсалютна неймаверны плян», — пісалі пра Фэлпса вядучыя выданні свету.

І ўжо праз тры гады на чэмпіянаце свету ў Барсэлоне Фэлпс бліскучка аблевер мерка-

300 параў пабраліся шлюбам у дзень трох вясмёрак

У «дзень трох вясмёрак» — 08.08.08 — у менскіх ЗАГСах пабраліся шлюбам каля 300 параў. Усе маладыя, якія абраўся для такога адказнага кроку гэты дзень, перакананы, што ён абиас ім дубутас і шчасльвае жыцьцё.

У Гомелі — крадзеж году

7 жніўня між 14.00 і 14.30 нехта, падабраўшы ключ ад абменнага пункту філіялу банку «Залаты талер», патрапіў туды і забраў 8725 доляраў, 1195 ёура, 70 210 расейскіх і 9 мільёнаў 317 тысячай беларускіх рублёў, а таксама 300 украінскіх грыўняў. Ян выявілася, абменны пункт не быў аbstаліваны ні ахойнай сыгналізацыі, ні систэмай відзанарэння.

У Менску будаўніка забіла блекам

На будоўлі жылога дома па вул. Цімашэнкі ў Менску атрымаў сымротную трауму 25-гадовы рабочы. На яго з вышыні зваліўся газасліктын блек.

У ЗША выкрылі беларускага хакера

Група хакераў узламала

камп'ютарныя систэмы буйных сеткавых крамаў і выкарыала дадзеныя з 41 млн плацэфных картаў. Гэта найбуйнейшы крадзеж асабістых дадзеных у гісторыі ЗША. Хакеру быў адзінаццаць — беларус, троі амэрыканцы, троі украінцы, дзеўка кітайцы і эстонец. Імя і нацыянальнасць адзінаццацага ўздельніка не называецца.

Зьявілася праваслаўнае марозіва «Пушок»

На абгорткі значыцца: «вырабляецца па Дабраславеніні Патрыяршага Экзархага ўсходзе Беларусі Высокапраасцяшчэннай шрага Мітрапаліта Менскага і Слуцкага ФІЛАРЭТА». Прадукт з выявай белага пушыстага ката вырабляе місіоністы камбонат «Малочны съвер». Чаму менавіта дзеўка Пушка ўладка Філарэт вяду сваё дабраславеніне? На прадпрыемстве кажуць: гэтае клічуць ката дырэктара.

Вучань пакусаў міліцыянта

У Карме на Гомельшчыне навучэнец Краснабярэзская каледжу пакусаў вартаўніка парадку. Хлопцы нешта

ўсходзіліся позна ўначы, і міліцыянт маніўся іх утаямаваць. Тады адзін з буйнou пірхнуў яму ў тварды ўзкусіць за локвіці. Пацярпеламу ахойніку парадку дапамаглі лекары, а супраць кусыліці ўспачалі крымінальную справу паводле артыкулу «Гвалт альбо пагроза юзыцца гвалту да работніка міліцыі», паведамляе «Беларуская ніва».

Бабулі блукаюць у ліясах

Пайшла 78-гадовая бабуля ў грыбы яшчэ 5 жніўня і дадому не вярнулася. Жыхарку пасёлку Капцэвічы Петрыкаўскага раёну шукаюць 29 міліцыянтаў, лесьнікоў і вяскоўцаў, але пакуль безвынікова.

А вось у Вялейскім раёне

бабулька праседзела ў лесе піць дзён бяз ёжы,

але ўрэшце яе адшукалі.

Старыя люди, бывыя,

губляюць арыентацыю

нават у знаёмых ліясах.

праяўляюцца хваробы, да якіх звычайна скільныя людзі з зацішнім вагой. У 51% дасыльдаваных тайстунуў узровень халестэрэну ѹ крывыні цік адпавяданы норме.

У Францыі 10-гадовому матадору не даюць выступаць

Улады гораду Арль на поўдні Францыі забаранілі выступаць 10-гадовому матадору, які стаўся зоркай карыды ў Мэксіцы. Мішэль Лагравэрэз Пэніч, які атрымаў мянушку «Міхэліт», выступае з шасці гадоў і з гэты час забіў 60 маладых быкоў. Прадстаўнік арганізацыі, якая выступае супраць правядзення карыды, раскрытыкавалі ўздел дзіцяці ў гэткіх прадстаўленнях. У якасці афіцыйнай прычыны адмены імпрэзы былі названыя меркаваныя бясыспекі. Сам Міхэліт быў расцарапаны.

Польска-німецкая нудысцкая вайна

Каталіцкая грамадзкасць гораду Сыніноўске, што калі німецкай мяжы, абурана тым, што немцы на пляжах, які знаходзіцца побач з горадам, загараюць і купаюцца голыя. Раней, калі

Польша не была ў Шэнгенскай зоне, пляж падзяляла сетка. Немцы таксама незадаволены паводзінамі паліакіяй. «Гэта пляж для нудысту. А паліакі прыходзяць апранутыя, сядзяць і выдульваюцца на голых людзей», — кажа адзін німецкі нудыст.

«Адчуваем сябе як малы ў запарку», — дадае другі.

Чаму людзі купляюць лятарэю

Дзяржароўная лятарэю вітаюць у выглядзе выйгрышу ў сярэднім толькі 53 цэнты з кожнага далира, выдаткована людзьмі на блісткі, адзначаюць навукоўцы. Чаму людзі ідуць на рызык?

Амэрыканскія дасыльднікі «эркрутаўлі» добрахвотнікі на аўтобуснай станцыі ды папрасілі іх занапоўні анкеты. Прычым людзей падзілі на дзве групы.

Першы давалі анкеты з пытаннем «Ваш гадавы прыбытак?» і варыянтамі «ад \$100 да 200 тысячай», «ад \$200 да 300 тысячай» і гэтыя дадалі. У другой групі на то ж пытаньне варыянты адказаў былі такімі: «менш за \$10 тысячай»,

вялікі ўсіх скептыкаў. Ураджэнец Балтымору заваяваў трох залатых мэдалі мундываю, выклікаўшы павагу калегаў і спэцыялістаў.

А яшчэ ён запомніўся ў сталіцы Каталеніі насырнічным учынкам: прайграўшы спрэчку трэнэру, стаў галіць галаву пад нуль прасталя борціка базэйну, дастаўшы станок, крэм, нажніцы, пенку.

Яшчэ праз год на Алімпіядзе ў Афінах Майкл Фэлпс выйграў ажно шэсць залатых мэдалей. У Пэкіне — ужо пяць.

У дзяцінстве Майкл пакутаваў ад досыль рэдкай хваробы — парушэнне развязіцца. Хлопец ніяк канцэнтраваць сваю ўвагу і рэдка нешта запамінаў, але гэта ўсё межавала з гіпэрактывнасцю. Напрыклад, хлопцу прапаноўвалася прабегчы стомэтроўку і выйграць нейкую шакаладку ці чупа-чупс. Майкл перамагаў усіх без асаблівых цяжкасцяў, але цалкам забываўся на прызы. Зрэшта, ціпер Фэлпс дакладна ведаў дзеля чаго ён плавае.

Фэлпс мала чым розніцца ад сваіх амэрыканскіх аднагодкаў — трушчыць поп-корн, не здымася навушніка з музыкальной любімага Эмінэма, а на ўсе старты цягне съмшыны талісман у выглядзе бляшанкі кансерваваных малоскот. Такі ён — новы спартовы ідал чалавецтва.

З'міцер Панкавец

«ад \$10 да 20 тысячай», «ад \$20 да 30 тысячай», «ад \$30 да 40 тысячай».

Адпаведна паддосыльных з першай групі навукоўцы прымусілі псыхалагічна адчуваць сябе беднімі, а другі — багатымі. Далей кожнаму давалі па \$5 (нібыта за дапамогу ў аптыганы) і прапаноўвалі купіць лятарэйныя білетьы.

«Бедны» накуплялі ў сярэднім 1,27 білета на чалавека, а «багацшыя» — 0,67.

Далей досыльдні ўскладнілі. Дасыльднікі ўскосна нагадвалі паддосыльным, што хоць людзі з рознымі ўзроўнямі прыбыткай маюць розныя магчымасці ў пляні адукациі, працы і жыцця, у лятарэю ўсе шанцы аднолькавыя. Пасля таго «падзакі» група паддосыльных купляла ўдвая болей білета за групу, якой такіх напамінаў не рабілі. Выходзіць, беднасць штурхает людзей купляць лятарэю. Людзі спадзяюцца здабыць грошай, хоць на справе заўсёднай гульня толькі пагаршае становішча.

Паводле МБ, АК, «Звяза», «Упрадарыб», BBC, «КоммерсанцЪ», BulletinOnline.org

19 жніўня — Яблычны Спас

Юнак вивозіць збуцьвелья крыжы з Святой гары Грабаркі (Падляшша). На съята Перамянення Гасподня на гары зьбіраюца паломнікі з усяго свету. Кожны з іх паводле традыцыі прыносяць на гару свой крыж. Перад вялікім фэстам гару парадкуе моладзь з навакольных вёсак.

КАНЦЭРТЫ

Прысьвяченне Дэкстару Гордану

17 жніўня ў Палацы распублікі а 19— вечар
джаравага саксафону «Прысьвяченне Дэкстару Горда-

Блюз з Нью-Ёрку

26 жніўня ў ДК Прафсаюзаў выступаю джазавы арганіст Джордж Коліган і ягонае трой з праграмай «Блюз з Нью-Ёрку». Пачатак а 19-й.

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

Антыўтопія па-француску

«Мяка(ы)» (Frontière(s))

Францыя, 2008,
каляровы

Рэжысёр Ксаёу Ганс

Заглядкі на летнія бязрыб'е ў кінатэатрах, пралапнувшай узвес карціну, што ніждайна з'явілася ў продажы на дысках. «Мяка(ы)» — гэта палітычнае пасланыне, за-пакаваное ў форму крылавай «кіясной» стужкі.

Юнакі—бандарты з арабскіх прыгарадаў дай цяжар-

ная герайня ўцякаюць з Парыжу, дзе на выбарах перамагае ўльтраправы кандыдат — амаль копія Сарказі, які на хвалі беспарядку прыйшоў у Францыі да ўлады. Мякі не атрымаецца: герой загадчанаюць у сям'і і канібалаву на чале з недабыткім эсэзайцам.

Кроў у карціне, спрадусаванай Люком Бенонам, лещадвірамі. Вішнёвый цырюльнік гіль й рохкаюць сывіні, блюца ў хлее недарэжкі, пакупні для ехы і для расплоду сэнтыментальнай дурніны пераразае горла ахвяраў.

Але стужка на сымеццаю сюжэт паастаўлены зьнеймавернай сур'ёзнасцю, ад якой сапраўды робіцца

млюсо. Ультраправы кандыдат — амаль копія Сарказі, які на хвалі беспарядку прыйшоў у Францыі да ўлады. Галодны эсэзавец мусіць сымбалізаваць пераеманьні правых і дрэж, а націснчыні ахвяры — народны бунт, які завяршашаца абарыжскім канібалізмам.

Жорсткае палітычнае пасланыне пазбаўляе карціну свабоды і робіць стужку невыноснай і црквой. Францызы з'яўляюцца мінулькімі пагромамі, але прышлага ба-яща яшча болей.

Андрэй Расінскі

Сыгнал незалежнага беларускамоўнага спадарожнікавага тэлеканалу цяпер даступны праз спадарожнік «Сырыюс-4». Адначасова «Белсат» застаецца на спадарожніку «Астра».

Парамэтры каналу на «Сырыюсе»: Пазыцыя 5° E, Палярызацыя H, Частата 12 379,6 МГц

ФЭСТЫВАЛІ

Стараўжытны Мсціслаў запрашае

15-17 жніўня Мсціслаў запрашае на фэстываль сяроднявечнай культуры «Рыцарскі фест. Мсціслаў—2008». Мэта фэстывалю — праз старварынне атмасфэры сяроднявечнага сяяня спрынці адраджэнню старадаўніх традыцый і духоўнасці ва ўсходніх Беларусі, папулярызацыі зацікаўленасці да рыцарскай культуры, фольклорнай музыцы, старадаўніх танцаў, народных раместаў. Акрамя рыцарскай часткі, фэстываль мае наступныя элементы: рэканструкцыі сяроднявечнай культуры: музыка — ад розных апрацовак фольклу да музыкі папада і замкай; старадаўнія танцы, гістарычныя тэатар, майстэр-класы народных раместаў і выставы. У межах фэсту адбудзеца дзіцячая канцэртна-гульнявая праграма «Мсціслаўляндия запрашае» і тэатралізаваная

пастаноўка легенды «Сказ пра гару «Пілайч». Скончыцца свята 17 жніўня тэатралізаваным штурмам замка і бугуртам — бойкамі рыцарскіх клубаў.

Юрась Каласоўскі

Князю Констанціну

9 жніўня, у першы дзень свята Суражскай іконы Багародзіцы, у дзіцінцы Суражскай ляўры, была пачалася выставка, прысвечаная князу Констанціну Васілю Астрожскому, 400-годдзе съмечі яготы мінае сёлета, і усталівання выкананая ў беларускіх майстарнях мэмарыяльная дошка яму. На выставе сорак выставаў, прысвечаных роду Астрожскіх.

Паводле газеты «Ніва», Беласток

Be2gether

14-17 жніўня за 50 мэтраў ад беларускай мякі на тэры-

торыі Літвы пройдзе фэстываль Be2gether. Беларусь на ім прадстаўдзе гурты N.R.M., Mauzer і Osimira. Агулам сёлета на Be2gether выступіць больш 75 гуртоў з усяго свету. Рок-фест на беларуска-літоўскай мякі Be2gether адбудзеца ў другі раз. Гэтым разам ён пройдзе акно на трох сцэнах.

Арганізатары сёлета на выставе-гэту ўзялі аўтары і адмысловую барабанную сюю, якія мае стаць нечым накшталт афіцыйнага гіму фэстывалю. На фэсце Be2gether 6 гектараў займе прастора для творчасці і забавы. Будзе заснавана парк гукавых скілтураў, абсталівана пляцоўка, прысвечаная The Beatles, а таксама дыскатэка ў будзе іншая.

ВЫСТАВЫ

Польская правінцыя ў Менску

У галерэі «Сывет фота» (Прытыцька, 10) прайдзе выставка Ехы Пэнтэкс «Сумі і зачараванне правінцыі». Чорна-белая фатографія, краналічны аўтара да сваіх персанажаў, ніздайне мінілае, у якія можна разглядзець і царнішы. Польская гільбінка 30—40-х прадстаўленая на выставе «Сумі і зачараванне правінцыі» той, якой яе пабачыў Ехы Пэнтэкс. Ня дужа добра апранутыя людзі, несамавітая жыльня буднікі, недагеджаныя вуліцы, спрацаваныя руки, выразы тваруў без прыкметы ат्य-міму — словам, ёс, што было не прынты выстаўляць напаказ, што ішло ўзраз з афіцыйнай ідэалёгіі, дманістравала крытычы і погляд на рэчайнасць таго часу й так на-гадавала савецкі побыт. І ў самой Польшчы, і ў Беларусі, расказава Ехы Пэнтэкс, ёсьць яшчэ людзі, якія цягка расстоюцца з старымі звычкамі, не разуменчы, наўсочта гэта ўсё паказаваць. На адкрыцці выставы Ехы Пэнтэкс падзялявай усім, хто ўдзелнічыў у падрыхтоўцы экспазіцыі, я асобы даклікі сказаў Польскую інстытуту, які, паводле слоў фотографа, «якіча 10 гадоў таму на ўдзелнічуў бы ў выставе з такім ідэнтычнымі сюжэтамі». У пасольстве Беларусі ў Варшаве таксама не адразу зразумелі, наўсочта паказваць афіцыйнага аўтара, якія цягка атрымалі беларускую візу, я дзве разы размазылі з консулатам у Варшаве, з прэс-сакратаром, з чалавекам, адказным за культурнае спраўлі, хтосьць адзялчывае ці палісту альбоўшчыні ў той момент перад аўтэківам. Ва ўсім на два здымкі: адзін за Гордані, другі з Парыжу, і на кожным бачыч чалавек. Весь пані ў Парыжы, а вось на Аўгустоўскім камені ў вёсцы Чарток. Аўтарка я робіць ніякіх выскіў, не дырънічае, не кваліфікуюе, не павучава, а проста паказвае людзей з аднасцю Эўропы, такіх падобных і розных... Перад адкрыццем аўтарка сказала мне, што ўжо не хвалюеца, паколькі прыйшла доўгі шлях угару ўзнайш-

ла пасля гэтага, што паказаць людзям...

Рады «Свабода»

Залаты фонд Беларуская саюз мастакоў

У Палацы мастакства да 31 жніўня прадставіў выставу «Залаты фонд Беларускага саюзу мастакоў», на якой можна ўбачыць больш за 200 твораў клясыкі беларускай школы жывапісу. Сірэд аўтараў — Віталі Цвірко, Віктар Грамыка, Леанід Шчамялёў, Мікалай Селяшчук, Гаўрыл Вашчанка, Аляксандар Кішчанка, ды іншыя. Большасць твораў дойлі час нізе не экспанавалася.

NAVINKI-2008

З 29 да 31 жніўня ў Палацы мастакства — Міжнародны фэстываль эфорфарманса NAVINKI-2008 з удзелем масткоў-артысту Ніяреччыні, Японіі, Польшчы, Сінгапуру, Швейцарыі, Ангельшчыны, ЗША, Аўстраліі і Беларусі.

Жывапіс Валянціны Сьвентахаўскай

Да 17 жніўня ў Палацы мастакства прадставіў выставу Валянціны Сьвентахаўскай. Мастак выскака талені, незвычайнага ўнутранага съвята-дунівания, выстава заніміць аўтарку і сябру. «Весь чаму я творы прызначаюсці і размайтаюсць з намі на зразумелі мове.

Вера, Надзея, Любоў

З 20 да 31 жніўня ў Палацы мастакства — варніск юбілейнай выставы Любові Крылавай і Веры Блінцовай «Вера, Надзея, Любоў».

